

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

IL : 2 SAYI : 14

SUBAT 1963

100 KURUS

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

Yurt'da Standardizasyon fikrini yaymak görevi kanunla TSE'ye verildiğinden bu dergi maliyetinin çok altında bir bedelle ve surp hizmet amacıyla çıkarılmaktadır.

STANDARD iş hayatımızda önemli yeri olan millî ve milletlerarası en yeni standardizasyon haberlerini ve teknik bilgileri ihtiyaç ettiğinden, koleksiyonu zaman geçtikçe bu alanda değerli bir ansiklopedi olacaktır.

STANDARD 'in dağıtım sistemi daha çok abonmana dayandığı ve aylık sayıları mahdut yerlerde satılacağı için bunların elde edilmesi güç olabilir. Bu bakımından Standard'a abone olmak isteyeceğinize şüphe etmiyoruz.

STANDARD'A ABONE OLUNUZ

TÜRK STANDARDLARI ENSTITÜSÜ ADINA
SAHİBİ VE BASYAZARI

FARUK A. SÜNTER

UMUMİ NESLİYAT MÜDÜRÜ
VE BU SAYIDA NESLİYATI
İDARE EDEN MESUL MÜDÜR :

MUZAFFER UYGUNER

BASILDIĞI

Y E P : Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret
Borsaları Birliği Matbaası — ANKARA

TELGRAF ADRESİ : STANDARD — ANKARA

TELEFON : 12 09 17

POSTA KUTUSU : 73 Bakanlıklar — ANKARA

İLAN TARİFESİ:

Tam sahife 800 TL.	1/2 sahife 450 TL.	1/4 sahife 250 TL.
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Arka kapak içi 1000 Lira, İlâve renk
başına 250 lira fark alınır.

ABONE SARTLARI

ADİ POSTA

Yıllık	12 Lira
6 aylık	6 Lira
Sayı	1 Lira

UÇAK POSTASI

Abone bedeline uçak postası ücreti ilâve edilir.

Yazilar, Derginin ve yazarin adı amlarak iktibas olunabilir.

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 2

SAYI : 14

SUBAT 1963

İÇİNDEKİLER

Sahife

TSE sitesi inşaatı	2
Plân ve standard	3
Vida biçimleri standartı	4-5
Portreler	7
TSE haberleri	8-10
Kalite kontrolu nedir ?	11
TSE'ye mesaj	13
Yurttan haberler	14-15
Standard limon ve portakallarımız dış pazarlarda çok beğenildi	16-17
Pensler ve kerpetenler standartı	18-19
ISO haberleri	20-21
Standardların birleştirilmesine doğru	23
Meyve, sebze kalite ve sınıflandırılmaları hakkında standard esaslar	24-25
Amerika'da standardizasyon faaliyetine devletin katılması	26-27
AFNOR'un çalışmaları	28
Summary of Contents	29-32

ADAKALE SOKAK 27
ANKARA

28 Şubat 1963 tarihinde basılmıştır.

YANKIMIZ

İkinci yayın yılina başlayan STANDARD her taraftan gördüğü yakın ilginin etkisi altındadır. STANDARD'in yayanlanması dışında ve içinde olumlu yanıklar uyandırdı. ISO üyesi olan yabancı memleketlerin çoğu, STANDARD'in yayanmasından duydukları kıvancı belirten mektuplar gönderdiler. Bu arada, STANDARD'a da aldığımız gibi, Milletlerarası Standardizasyon Kongresi Genel Sekreteri SIS Müdürü Olle Sturén, Milletlerarası Standardizasyon Teskilatı Genel Sekreteri Henry St. Leger ve Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu Başkanı Gijsbertus De Zoeten'den de özel mesajlar aldı. Bunların yanında, yabancı standard kurumlarının yayın organları da STANDARD ile ilgili yazılar yayınladılar.

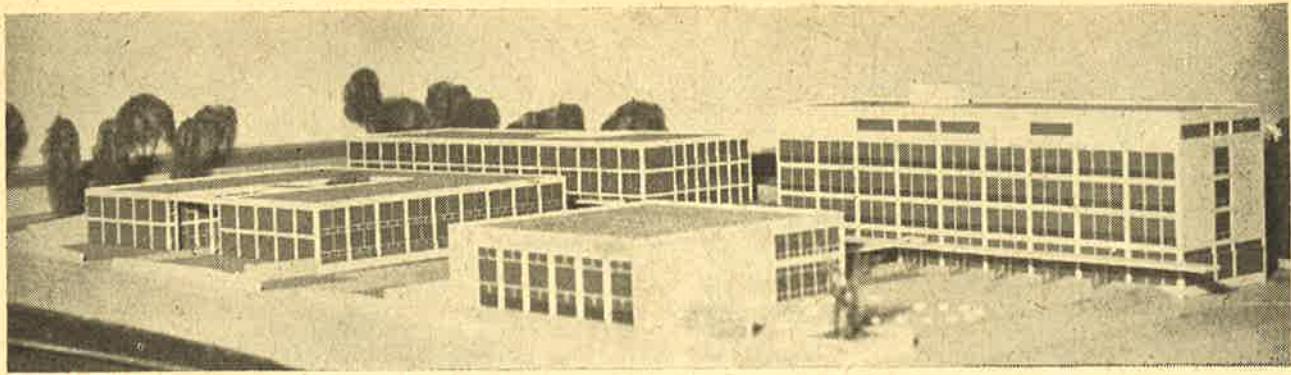
Memleketimizde yayınlanan çeşitli gazete ve dergilerde de STANDARD'a ilişkin yazılar çıktı. Bu arada STANDARD'da yer alan yazı ve haberlerin çoğu çeşitli gazete ve dergiler tarafından sayfalarına geçirildi.

Dışarda ve içindeki yankımız umduğumuzun üstünde oldu. Yazılanların hemen çoğu STANDARD'ı övücü niteliktedir. Bazıları Türk Standardları Enstitüsünü ve görevlerini bilmediklerinden, lehimizde kabul edilemeyecek, yazılar yayınladılar. Arapların bir sözü vardır: İnsanlar bilmediklerine düşmandır. Buna benzer yazıların, Enstitüyü bilmeyenler tarafından yazıldığını tahmin ettik ve kendilerine tânitıcı belgeler gönderdik. Bu yazılar, görevimizi gereği gibi yapamadığımızı göstermiş, daha iyi yapabilmek için çalışmamızla yön vermemizi sağlamıştır.

Söz konusu ettiğimiz yazıları burada teker teker göstermeği faydalı görmedik. İlerideki sayılarımıza bunları yayına叫我起来。

STANDARD, kendisini destekleyen ve uyaran bütün yazarlara burada teşekkürlerini sunar.

TSE

TSE Sitesi maketi

TSE Sitesi İnşaatı

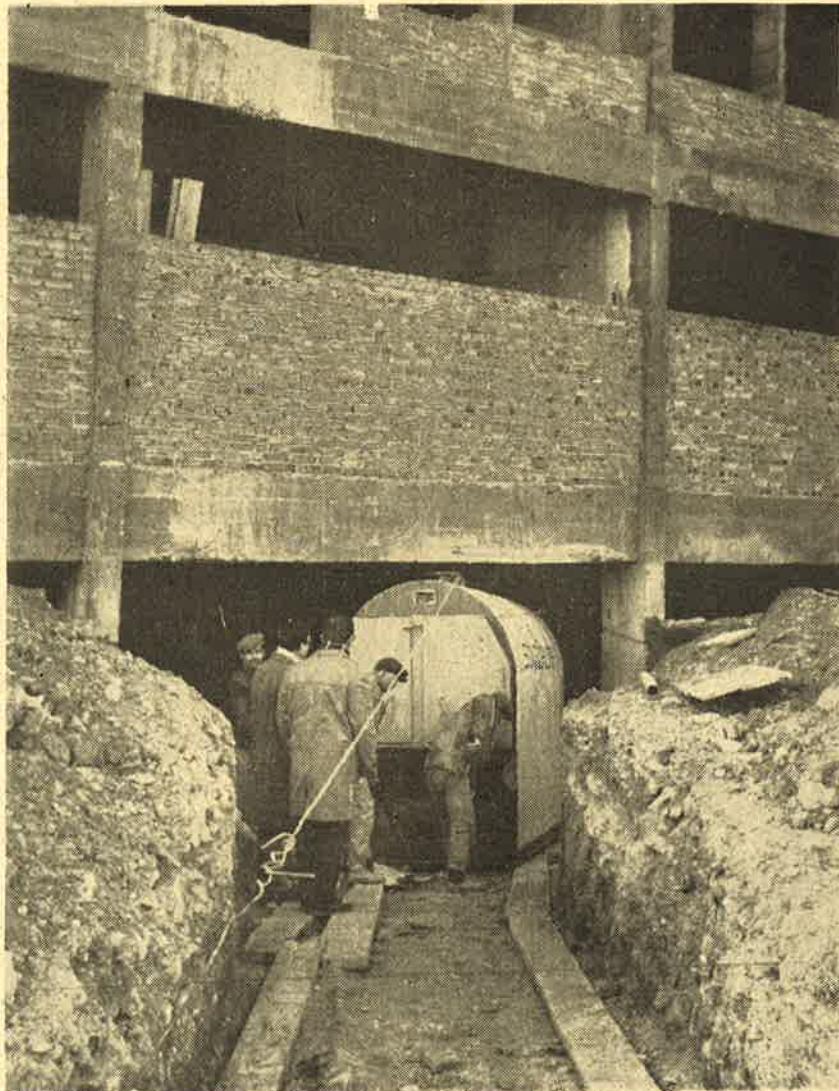
HALEN SİTEDE KİŞ ÇALIŞMASI OLARAK ELEKTRİK, KALORİFER, SİHHİ TESİSAT İŞLERİ YAPILMAKTADIR

Necatibey Caddesinin Ankara - Eskişehir asfaltı ile birleştiği bölümünde inşa edilmekte olan Türk Standardları Enstitüsü Sitesi'nde çalışmalar devam etmektedir.

4 Blok halinde yapılmakta olan TSE binalarında; iki blok laboratuvarlar, bir blok hizmet ve idare diğer blok konferans salonu, matbaa, kitaplıktır.

Havalaların birden sertleşmesi yüzünden bazı çalışmalar hızını kaybetmiştir. Halen Site de kış çalışması olarak elektrik, calorifer ve sıhhî tesisat işleri yapılmaktadır.

Bu arada Nisan başında giçünü bulacak çalışmalar için proje hazırlıkları, doğrama ve demir işleri, elektrik tesisatı için ön çalışmaları devam etmektedir.

PLÂN VE STANDARD

Faruk A. SÜNTER

STANDARD okuyucuları, Beş Yıllık Kalınma Plânında bu konuya ayrılan önemli yeri ve TSE'ye verilen ödev ve görevleri bir arada incelemek fırsatını geçen ay sayısında bulmuşlardır.

Memleketimizin çağdaş ileri ülkelerin arasında katılabilmesi için yapılacak ekonomik ve sosyal çalışmaların düzenlenmesi sırasında alınacak tedbirler, plânda sayılırken, 15 yerde «Standard» konusunun en başta yer alması sebepsiz değildir.

Gerçekten bugün, tarımda, endüstride, ulaşırma veya herhangi bir bilimsel usulün uygulanmasında, «Standard» ana temel olmadıkça başarı sağlamak söyle dursun, doğru dürüst sonuç veren bir iş bile yapılamayacağı artik açıkca anlaşılmıştır.

Kaldı ki, bu yönde milletlerarası çalışmalar ve kararlar her gün bir az daha artmakta ve millî istihsallerin bunlara uyması zoru, kaçınılmaz bir gerek olarak belirmektedir. Bu olayları yakından izleyenler, pek alâ bilirlerki, yalnız yaş meyve ve sebze konusunda, Avrupa memleketleri arasında simdiye kadar yirmiden fazla madde için ortak standardlar yapılmış bulunmaktadır. Bu standardlara uygun olmayan malları da, bundan böyle, O.E.C.D.'ye katılan Avrupa ve Ortak Pazar memleketleri satın almayaçklar ve kapılardan içeri sokmayaçıklardır.

Durum, bu kadar ciddidir. Fındık, ceviz, badem, üzüm, elma, portakal, şeftali ve daha bir çok sebze, milletlerarası ortak standarda konu olmuş ve memleketimiz de böylece bu çalışmalarla en yakından ilgilenmek durumunda bulunmuştur.

Yalnız bu alanda kalınsa bile, standard problemini gereği gibi düzenlemek için yapılacak pek çok iş vardır :

a — Yetiştirilen meyve ve sebzelerin istenilen varyeteden olması, çeşitli türlerden vazgeçilmesi,

b — Bağ ve bahçelerin sürekli olarak işlenmesi ve hastalıklarla bilimsel kurallara göre savasılması sonucunda sağlam, hastalıksız mal elde olunması,

c — Boy ayırma, kâğıtlama, istif gibi işlerin, standardlarında yazılı ölçü ve metodlara göre yapılması,

d — Ambalajların gereç ve boyut bakımlarından istenilen özellikte ve eşit olarak hazırlanması,

e — Köyden başlayıp limanlara kadar bütün yolların yapılmış ve bakımlı bulunması, lazımdır.

Yalnız bu beş noktada toplanan gerekler birer birer incelenirse, himmet beklenen işlerin derinliğine ve genişliğine kapladığı alanın önemi kolayca anlaşılır: bilgi, elverişli tohum ve fidan, yeteri kadar ilaç, çeşitli araç, kâğıt, tahta, başarılı ve geniş bir yol politikası, büyük ölçüde kredi ve iyi niyet olmadan, tam başarıya varılamayacağı şüphesizdir.

İste bunun içindir ki, plânda standard başta anılmış olmakla beraber, bütün bu eksiklere de yer verilmiş ve ekonomik ve sosyal kalkınmanın esasları bütün genişliği ile bu değerli belgede yer almıştır.

Bu madalyanın bir yüzüdür, Türk Standardları Enstitüsü tarım, endüstri, mühendislik alanlarında bütün gücüyle standard hazırlama yoluna girmiştir. Bunları gerçekleştirmek için gerekli gayretler de esirgenmez ve hepsi birden bu amaca yöneltilirse başarıya ulaşmak mümkün olur.

Fakat madalyanın ikinci bir yüzü daha vardır ki, o da kontroldür. Malların, TSE'nin hazırladığı standardlara hangi ölçülerde uyduğu sürekli olarak araştırılmak ve aykırı durumlar görüülürse, hazırlayanları uyarmak ve hattâ cezalandırmak gereklidir. İşte bu alanda memleketimizde görevli kadro ve cihazlar yetersizdir. Ticaret ve Sanayi Bakanlıklar kadroları TSE'nin her gün verimi artan standard hazırlama hızına ayak uyduramamaktadırlar ve uyduramayaçklardır. Çünkü her yeni standard mecburi olarak yürürlüğe konulduktan sonra, memleketin her bölgесine yayılmış bir de kontrol kadrosunu gerektirecektir. Bu büyük kadronun bütçeden beslenmesi ise beklenemez.

Onun için, özel sektörü, işverenler sendikalarını mecburi standardların kontroliyle görevlendirmek ve bunların çalışmalarını bakanlıkların üst - kontroluna bırakmak şeklinde yeni bir yolu araştırılmasının doğru olacağını kanıständayız.

TSE, kendi markası etrafında kurduğu kalite kontrol sistemi ile bu alanda da yardımcı olmağa devam edecektir.

Görülüyor ki, Beş Yıllık Plânın standard bölümünü gerçekleştirmek ve uygulamak işi, çok taraflı gayretlerin bir araya toplanması ve belli bir amaca yöneltilmesi ile elde olabilecek ölçü fakat kalkınmamızın gerektirdiği kaçınılmaz temel bir konudur.

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

OCAK 1963
BİRİNCİ BASKI

METRİK — VİDA

TS.

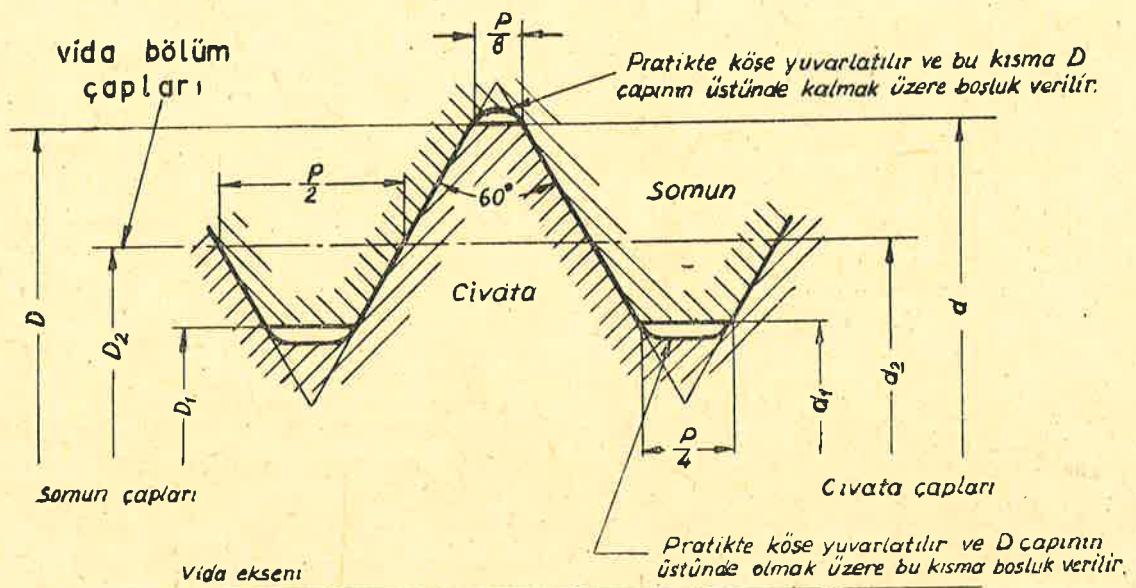
61/2

Metrik - thread

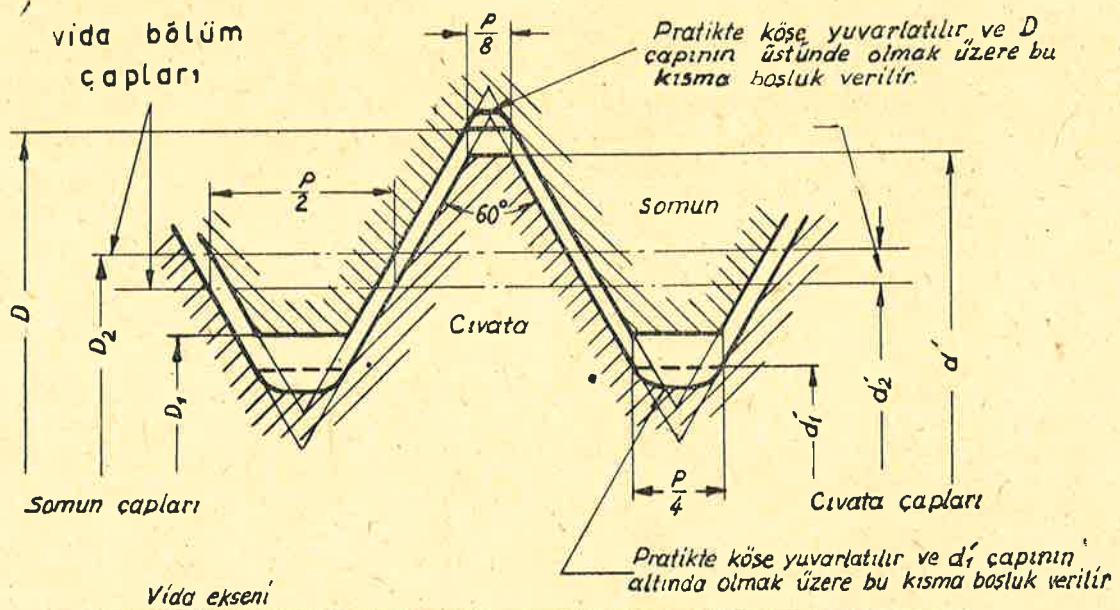
UDK.

621.822.082

Vida yanlarında boşluk bulunmayan profil:

Vida yanlarında asgari boşluk bulunan profil:

YENİ Standardlar

VİDA BİÇİMLERİ STANDARDI

Makine Hazırlık Grubu, şimdide konusunda varılan karar gereğince nacak değiliz. Konu ile ilgilenenlerin kadar madde standardları yapmıştır. **Vida biçimleri** standartı ilk usul, herkesin kullanacağı bir tarife başka bir deyimle şekil standartıdır. Bilindiği gibi, hazırlanarı standardlar arasındaki bağlantıyı tam olarak kurabilmek ve bunların birbirile olan ilgilerini de gözönünde tutarak kolaylıkla uygulanmalarını sağlamak üzere bu gibi usul standardlarına ihtiyaç vardır. **Vida biçimleri** standartı, TSE Teknik Kurulunca kabul edilen bu usul standardlarından biridir.

Vidalar, herkesin hergün kullandığı aralıklardandır. Bu bakımından gerek günlük hayatı ve gerekse şimdide kadar çıkarılan standardların çoğunda vidalara rastlanmaktadır. Bundan sonra çıkacak ve bugün üzerinde çalışılmakta olan civata, somun ve ağaç vidası gibi standardlar ise vida biçimleri ile doğrudan doğruya ilgilidir. Önce civata, somun ve ağaç vidaları gibi standardları çıkarmak ve bunlardan sonra vida biçimleri standartını yapmak eibetteki ters bir davranış olurdu. Bu bakımından bu standarda öncelik verilmiş, Teknik Kurulun 9.1.1963 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.

Vida biçimleri standartının hazırlanmasında ISO'nun kabul ettiği esaslar gözönünde tutulmuştur.

TS. 61 olarak tescil olunan bu standarda göre, «vida, parçaları birbirine bağlamakta kullanılan civata, somun gibi makina elemanları üzerinde takımla verilen bir şekilidir. Vidalar, belirli bir (adım) ile parçanın çapını dolanır». Böylece, tarif bakımından da standarda gidilmistiştir. Teknik Kurulca mecburi uygulama

islem yapıldıktan sonra hemen herkesin kullanacağı bir tarife varılmış olacaktır.

Bu standart aşağıdaki veda şekillerini kapsamaktadır:

1. **Mekik Vida** — (M) simgesi ile gösterilen bu vidalar, tepe açısı 60° olan bir üçgen şeklindedir.

2. **Whitworth Vida** — (W) simgesi ile gösterilen bu vidalar, tepe açısı 55° olan ve köşeleri yuvarlatılmış üçgen şeklindedir.

3. **Tirfon Vida** — (Tir) simgesi ile gösterilen ve demiryol traverslerinin civatalarında kullanılan bu vidalar da üçgen şeklindedir.

4. **Trapez Vida** — (Tr) simgesi ile gösterilen bu vidalar, tepe açısı 30° olan trapez biçimindedir.

5. **Yuvarlak Vida** — (Yv) simgesi ile gösterilen bu vidalar, dibi ve tepesi yuvarlak olan üçgen şeklindedir ve tepe açısı 30° dir.

6. **Testere Vida** — (Tsr) simgesi ile gösterilen bu vidalar, testerenin dişlerine benzemekte olup tepe açısı 30° dir.

7. **Boru Vida** — (R) simgesi ile gösterilen bu vidalar, genel olarak bütün boru ve boru bağlantı parçalarından kullanılır. Whitworth vidasına benzemekte olup tepe açısı 55° dir.

Bütün bu vidalarla ilgili biçimler ve başka her türlü bilgi standarda ekli tablolarda verilmiştir. Biz burada bütün bu ayıralıklara doku-

nacıd değiliz. Konu ile ilgilenenlerin standartı edinmelerinde büyük fayda bulunmaktadır.

Standardda, vida derinliğinin hesabı verilmiştir ki buna göre vida derinliği, $0,640327$ rakamının vida adımı ile çarpımına eşittir. Burada bir parmak $25,400$ mm. olarak kabul edilmiştir. Vida adımı, vida derinliği ve vida anma çapı için verilen değerler milimetrenin onbinde birine kadar hassasiyetle hesaplanmıştır, fakat milimetrenin binde birine yuvarlatılmıştır. Ayrıca vida yan çapı ile vida dipi çapının nasıl hesaplanması da standardda gösterilmiştir. Standardda göre, serbest boy, toleranslar ve fitting sıkma (vira) boyu için verilen değerler de milimetrenin onda birine yuvarlatılmıştır. Bunların hesaplama biçimleri de standardda açıklanmıştır.

Standard, ayrıca vida işçiliği üzerinde de durmuştur. Buna göre vidalar, ya takımla (torna kalemi, vidası tarağı, pafta lokması ve kılavuzlarla) açıldığı gibi bırakılır ya da ayrıca taşınır. Her iki halde de vidaların standart tablolardında gösterilen teorik profile tam uygun olması ve yüzeylerinin düzgün ve çapaksız hale getirilmesi lâzımdır.

Vidalara uygulanacak toleranslar da tablolarda gösterilmiştir. Metallere açılan vidaların şekillerinin standartına uygun mastarlarla kontrol edileceği standardda ayrıca ve özellikle belirtilmiştir.

Vida biçimleri standartı, bir çok standartın temelidir. Bu bakımından ayrıca önemi vardır.

ARÇELİK

Her nevi
Çelik Eşya
imalâti

ARÇELİK A.Ş.

(Sermaye: T.L. 7.500.000)

Sütlüce, Karaağaç Cad., 2-4, Halıcıoğlu - İstanbul

Telefon: 49 44 00 (5 hat)

Standard Dünyasından

PORTRELER

Gijsbertus De Zoeten

MİLLETLERARASI ELEKTROTEKNİK KOMİSYONU (IEC) BAŞKANI

1901 de Amsterdam'da doğmuştur. 1924 yılında Delft Teknik Üniversitesinden elektrik mühendisi olarak mezun olmuş ve 1947 den beri de aynı üniversitede Ordinaryüs Profesör pâyesile görev almıştır.

Gijsbertus de Zoeten 1924 yıldından 1948 yılına kadar sırasıyla Hollanda Elektrik Levazimatı Müteahhitleri Cemiyeti Genel Merkez Bürosu, Kema ve Elektrik İstihsal Müteahhitliği Ltd. Şirketinde mühendis, müdür yardımcısı ve müdür sıfatile çalışmış ve görevlerinde başarı kazanmıştır.

G. de Zoeten, muhtelif tarihlerde, elektrik âlet ve tehzizatı problemlerile ilgili milletlerarası kaideker komisyonu fahri başkanlığı, IEC/TC - 17 Teknik Komitesi Yönetim Kurulu Başkanlığı, Hollanda Elektroteknik Komitesi İdare Heyeti üyeliği ve Başkanlığı, Kraliyet Mühendislik Enstitüsü elektrik subesi başkanlığı da yapmış ve 1961 yıldandan bu yana da IEC (Milletlerarası Elektroteknik Komitesi) Teşkilatı Başkanı bulunmaktadır.

Ölçü teknigi, elektrik dil kolu (lehçe), salter dişileri, kablolar, yüksek voltaj jeneratörler ve şebekle sistemleri ile ilgili eserler vermiştir.

1950 yılında (Order of the Netherlands Lion) Seref Rütbesi takdirnamesi ile mükafatlandırılmıştır.

Martin V. Cranley

İRLANDA ENDÜSTRİYEL ARAŞTIRMA VE STANDARDLAR ENSTİTÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ

Mr. Martin V. Cranley, Enstitüsünün Genel Müdürlüğü 27 Mayıs 1962 gününde üzerine almış olup, 37 yaşındadır. Dublin Üniversitesi kimya bölümünden 1944 yılında mezun olmuş, yine aynı Üniversitenin fizik departmanını da bitirmiştir. Daha sonra iki sene süre ile Londra Kraliyet Enstitüsü Davg. Faraday araştırma laboratuvarlarında ve Londra Üniversitesi Ramsay Kimya Laboratuvarlarında x işinlerinin kristallografisi konusunda çalışmıştır. 1948 de İrlanda'ya döndünce Dublin Üniversitesi kimya bölümünde asistan olarak atanmıştır. 1950 yılında ise Amerika'ya giderek üç aylık bir süre Massachusetts Teknoloji Enstitüsünde çalışmış, 1952 de Dublin Teknoloji Koleji Müdürlüğüne getirilmiştir. Mr. Cranley, bu yıl inşaatına başlanacak olan yeni teknoloji kolejinin planlaması içinde en büyük sorumluluğu taşımıştır.

Mr. Cranley İrlanda Kimya Enstitüsünün bir üyesi olup, konsey üyeliği fahri veznedarlık ve başkan yardımcılığı görevlerini de yapmıştır. Ayrıca, Kraliyet Kimya Enstitüsü, Dublin Kraliyet Cemiyeti ve İrlanda İdarecilik Enstitüsünün de üyesidir. Aynı zamanda hükümet tarafından kurulmuş olan yüksek eğitim komisyonunda da üye olarak görev almıştır.

STANDARDİZASYON ÇALIŞMALARINDA

TSE İle Ticaret, Sanayi, İmar ve İskân Bakanlıklarını İşbirliği Yapıyorlar

Ticaret, Sanayi, İmar ve zasyon» ön plâna giren tedbirlerinde başına konulmuş ve bu beş yıllık kalkınma plânının standardizasyon ve kalite kontrolü ile ilgili hükümlerini uygulama hazırlıkları başlamıştır.

Bu cümleden olarak, Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi Reisiği ifadesile yapılan tebliğatta, dış iktisadi münasebetlerle ilgili olarak, ihracatımızın bekendiği gibi geliştirilebilmesi için alınacak tedbirler söylece sıralanmıştır.

— Tasnif ve standardizasyon

— Ambalaj
— Kalite kontrolü
— Dış pazar çalışmaları
— İhraç mallarımızın dış pazarlarda tanıtılması
— İhracat kredileri
— İhracatta vergi iadeleri
— İhracatta formalitelerin basitleştirilmesi

— Depolama kolaylıklar
— İhracatın muhtelif safhalarında ehil personel yetiştirmesi

— İhracatçı birliklerinin islah ve reorganizasyonu
— İhracatçıların ve ihracatçı birliklerin, ithalatçı memleketlerde temsilcilikler kurması

— İmalatçı ve ihracatçılardırımızın uluslararası fuarlara iştirâki ve mallarımızın reklamı ve tanıtılması.

Yazida, ihracat gelirlerimizin, iktisadi kalkınmamızı destekleyecek bir seviyeye çıkarılması konusunda bu tedbirlere öncelik verilmesi gerektiği belirtildikten sonra, konu ile ilgili kuruluşlar sayılmakta ve her birinin hizmet payı belirtilmektedir.

Bu sıralamada da görüldüğü üzere «Tasnif ve Standardi-

17 — Alçıdan mamûl duvar plakları
18 — Marangozluk işleri için ahşap
19 — Dülger işleri için ahşap
20 — Duvar ve dösemelerin ısı geçirgenliği
21 — Sese karşı korunma
22 — Ateşe dayanıklı yapı malzemesi
23 — Agrega
24 — Tabii yapı taşları
25 — Çelik yapılarda statik hesap ve konstrüksiyon esasları
26 — Ahşap yapılarda statik hesap ve konstrüksiyon esasları
27 — Temel inşaatı statik hesap ve konstrüksiyon esasları
28 — Zemin etüdleri için esaslar
29 — Temel zeminleri takviyesi
30 — Asbestli pis su boruları

Diger taraftan İmar ve İskân Bakanlığı da, aynı konuda harekete geçerek yapı malzemesi ile ilgili kalite ve hizmet standardlarından ön plânda ele alınıp yapılması gerekenleri tesbit etmiş, bunların 1963 - 1964 yılı TSE iş programına alınmasını istemiştir.

1 — Talaş levhaları (Heraklit tipi)

2 — Yapı alçısı
3 — Hafif bölme duvarları
4 — Doğrama madeni aksamı

5 — Yapılarda izole kâğıt malzeme ile rutubet ve suya karşı tecrit

6 — Toprak rutubete karşı tecrit

7 — Her türlü boyaya malzemesi ve boyalar

8 — Beton büzler

9 — Yiğma binalar için plânlama, hesap ve inşa esasları

10 — Siyah demir borular

11 — Musluklar (sarî-beyaz - krome - nikelaj)

12 — Siva malzeme ve tatlilikatı

13 — Tuğla kirintılı beton

14 — Gaz ve köpüklü beton

15 — Hafif betondan mamûl asmolenler ve blok taşlar

16 — Hafif betondan mamul duvar plâkları

Gerekçesi de eklenmiş olan bu listedeki standardlardan bir kısmı Enstitünün 1962 - 1963 yılı iş programı içinde olup üzerinde çalışılmaktadır.

Bakanlığın isteği genel kurala arz edilecek ve alınacak karara göre tervici cihetine git dilecektir.

Bu arada Sanayi Bakanlığı da TSE'nin yayinallyı standardlardan mecburi uygulamaya konulmasında fayda görülenleri tesbit etmiş, Bakanlar Kurulundan karar almak üzere gereken resmi formaliteleri tamamlamağa, bir yandan da kontrol işlerini düzenleyip hızlandıracak tedbirleri almağa çalişmaktadır.

Aynı amaca yönelik bu birlik çalışma sayesinde, Standardizasyon faaliyeti hissedilir gelişmeye doğru gitmektedir.

Amerika'daki TSE Laboratuvarı Elemanlarından ilk üç aylık raporlar geldi

Standardizasyon ve tatbikatı
üzerindeki çalışmalar başarılı
geçiyor

Gelen raporlardan anlaşıldığına göre, TSE elemanları, 1.10.1962 - 31.12.1962 tarihleri arasında National Bureau of Standards'ın muhtelif laboratuvarlarında yetkili bilgilerin kurslarına katılmış, kütüphane ve bir çok atölyeleri gezerek çalışma sistemleri hakkında bilgi almış ve fiilen çalışmalarda bulunmuşlardır. Aynı raporda adı geçen müessesenin, görev ve faaliyetleri, peryodik ve özel yayınları ile standardizasyon alanındaki önemli rolü anlatıldıktan sonra Amerika Birleşik Devletlerinde temel ve tatbiki araşturma, geliştirme, mühendislik, alet kullanma, muayene, değerlendirme ve kalibrasyon alanlarında bu hizmeti yapan otorite olduğu belirtilmektedir.

«15» ana konu üzerine düzenlenen eğitim programının ilk üç aylık dönemi içinde (20) gün müddetle :

1 — Organik yapı malzemesi, ısı geçirgenliği, yapı mekanik sistemleri, emniyet, metalik yapı malzemesi, yangın, inşaat mühendisliği, anorganik yapı malzemesi laboratuvarlarına devam etmişler,

ve diğer günlerde :

2 — Kimya, ticari ölçü ve tartılar, mineral mahsuller, radiyasyon fizik'i, tatbiki matematik, metallurji, elektrik, metroloji, polimerler, ısı, alet kullanma, mekanik, elektronik hesaplama sistemleri ve atom fiziki. bölümündeki laboratuvarlardan her birinde gerekli inceleme ve çalışmalarda bulunmuşlardır.

1 Ocak 1963 den itibaren de programın üçüncü safhasının başladığı raporda verilen bilgiden anlaşılmaktadır.

Milletlerarası Ortak Standardlarla İlgili Bir Toplantı

TSE MERKEZİNDE YAPILAN TOPLANTI SONUNDA,
KABUKLU FINDIK, CEVİZ VE BADEMLERİMİZ İÇİN
BİR MUHTIRA HAZIRLANDI

Bilindiği gibi, Avrupa İktisadi Komisyonu Ziraat Meseleler Komitesinin çabuk bozulan maddelerin standartı konusu ile ilgili eksperler, 20-22 Kasım 1962 tarihlerinde Cenevrede toplanarak, kabuklu fındık, ceviz ve badem için ortak standart tasarıları meydana getirmiştir.

Türk delegesi Fahir Alacam'ın kabuklu fındıkların boylama ve kalite toleransları hakkında ihtirazı kayıtlarını da ihtiya eden bu tasarı ihracatımızı ve ileride Avrupa memleketi müsterilerimizle olacak münasebetlerimizi şiddetle alâ-kadar etmektedir.

Önümüzdeki ayın 4 - 8 inde Cenevre'de toplanacak olan eksperler grubunda tasarıların nihai müzakereleri yapılacaktır. Bu itibarla, söz konusu tasarılar, 8.2.1963 Cuma günü TSE Başkanı Faruk Sünter'in başkanlığında toplanan ve TSE Genel Sekreteri İbrahim Kutlutan, Tarım Bakanlığı Tetkik-İstisare Heyeti Başkan Yardımcısı Dr. Sami Yen, Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü Marketing Şubesi Müdürü Haluk Başaran, Trabzon Ziraat Müdürü Fikri Arıkan, Giresun Bahçe Kültürleri İstasyonu Müdürü Salâhattin Türüt, Ziraat Fakültesi Meyvacılık Kürsüsü Asistanı Mahmut Ayfer, Ticaret Bakanlığı Standardizasyon Müdürü Fasih Attam, İstanbul İhracat Kontrolörlerinden Hâmit Eremsel'den mürekkep bir heyet tarafından, Türkiye fındıklarının karakteristikleri ve müstakbel ticaret imkânlarımız bakımından incelemeye tâbi tutulmuştur.

Müzakereler sonunda, kabuklu fındık - ceviz ve bademlerimizin, tasarılarla aykırılık gösteren özellikleri tesbit edilmiş ve bu hususları topluca tesbit eden bir muhtira hazırlanmıştır.

Adı geçen muhtiranın Cenevrede toplanacak eksperler toplantısında Türk görüşü olarak müzakerelere esas olması beklenmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye'nin en büyük iç fındık müstahsil ve ihracatçısı olması göz önüne alınarak, eksperler grubuna hazırlanacak iç fındık standartlarında, Türk iç fındık standartının esas olarak alınması ve bu husustaki faaliyetler bir an evvel geçirilmesi hususu temsilci ve uzmanlarımız tarafından teklif edilecektir.

Yetiştirici ve standardla ilgili resmi ve bilimsel kuruluşların katılması ve tasvipleriyle alınan bu kararların memleket hesabına büyük faydalara sağlayacağına şüphe yoktur.

APA MEMLEKETLERİNE YAPILACAK İHRAÇATLA İLGİLİ KARAR

Karar Sayısı : 6/1257

27/10/1962 tarihli ve 6/1080 sayılı kararname ile yürürlüğe konulan «Turunciller Standardı»nın (1962 - 1963ihanna mevsimine münhasır olmak üzere) uygulanmasıyla ilgili karara, ilişkili maddenin eklenmesi; Türk Standardları Enstitüsünün uygun mütlâasına dayanan Ticaret Bakanlığının 18/12/1962 tarihli ve 7/XIII. A. 1-E/5371 sayılı yazısı üzerine, 1705 sayılı kanunun 1inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunda 7/1/1963 tarihinde kararlaştırılmıştır.

27/10/1962 tarihli, 6/1080 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan Karara ek madde

«Ek madde — Karar 3 tâcî maddesinin 1inci fıkrası hükmü APA içi memleketlere de teşmil edilmiştir. Ancak APA içi memleketlere yapılacak ambalajlı ihracatta münhasır standard ambalajlarının kullanılması, bu memleketlere dökme ihracatin yalnız kara vasıtasiyle yapılması ve bu ihracatta standartın 1.2 numarasındaki boy tasnifi hükümlerinin tatbik edilmesi meburidir. Dökme ihracatta bu hususlar haricinde APA dışı memleketler için kararda mevcut dökme ihracat konusundaki hükümler caridir.»

'den Haberler

TSE'NİN HAZIRLAMAKTA OLDUĞU

Deri ve Kösele Standardları Çalışmalarına Özel Sektör de Yardımcı Olmak Yolunda

Büyükbaş, küçükbaş hayvan ham derileri ile yüzlük deri ve kösele istihsalımız, gerek iç istihlâk ve gerek ihracatımızda ve bilhassa memleket hayvancılığının geliştirilmesi bahsinde büyük önem taşımaktadır.

Onun içindir ki TSE, zaman zaman sıkayıtlere sebep olan bu yerli sanayii istihsaline ait standardların yapılması konusunu ön planda ele alıp çalışmalarına başlamış ve bu arada memlekette mevcut uzmanlarımızdan ve imkânlarımızdan da faydalananlığı ihmali etmemiştir.

Bu cümleden olarak:

hazırladığı standard ön tasarılarını Sanayi Bakanlığı

Sanayi Dairesi Reisliği ile Sümerbank Deri ve Kundura Sanayii Müessesesi, Deri Kimya-gerleri Cemiyeti, Türkiye Ummum Ayakkabıcılar Federasyonu gibi deri, kösele imalâtında, istihlâkinde ve standardlarının murakabesinde ilgili ve geniş tecrübe sahibi resmi mer- ci ve özel kuruluşlarla aynı ma-müllerin ticaretinde yer alan Türkiye Odalar Birliği, İstanbul Sanayi Odası ve Ege Bölgesi Sanayi Odası, Ankara Ticaret ve Sanayi Odası ve İstanbul Ti-caret Borsası'na göndererek bunlar hakkında mütalâalarını istemiştir.

Sözü geçen merci ve kuruluşların halen tasarımlarda yer alacak yeni hükümler üzerinde ihtimamla durdukları ve bunla-

rin uygulanmasına taallük eden idari ve teknik araştırmalarla deneyler yaptıkları bilinmektedir.

Buna ilâve olarak, bu defa TSE'ye gelen «Tiryakioğlu Kimya ve Endüstri Mühendislik Bürosu» nun bir yazı ve anketinden İstanbul'daki «Türkiye Deiri Sanayicileri Cemiyeti» nin de aynı tasarıların millî ihtiyaçlarımıza ve Dünya piyasa şartlarına uygun şekilde olgunlaştırmalarını sağlamak amacıyla adı geçen büroyu görevlendirmiş olduğu ve bu kanalla dış mémleketlerden getirtilecek literatür ve edinilecek bilgilerin ve yurt içinde ayrıca tertipleşen anketten alınacak sonuçların TSE'ye ulaştırılacağı öğrenilmistir.

GEÇEN AY İÇİNDE TSE'YE YABANCI MEMLEKETLERDEN GELEN STANDARDLAR

HAZIRLIK GRUBU	YABANCI MEMLEKET					Toplam
	Ahman	Amerikan	Cin	Hindistan	Ven Zelanda	
ELEKTRİK	*36				1	37
LABORATUVAR						
KİMYA	25	7	*48		2	82
İNŞAAT				*21		21
MADEN	15				2	17
MAKİNA						
MÜHENDİSLİK NORMLARI	2				1	3
TEKSTİL	27				1	28
ZİRAAT						
TOPLAM	105	7	48	21	7	188

(*) Muhtelif konularda.

KALİTE KONTROLU NEDİR ?

Mehmet Ali OKSAL

Son senelerde sık sık kullanılan terimlerden biri de «kalite kontrolu» dur. Akademik çevreler ile işletmelere has olmayan bu kullanışa gazete sütunlarında da rastlanmaktadır. Sözelisi, çocuğuna karşısından satınaldığı bir çift ayakkabının iki günde parçalandığından şikayet eden bir babadan tutunuz da millî sanayiimizin geliştirilmesinden sözeden bir devlet adamina kadar pek çok kimsenin «kalitenin kontrolü» veya «kalite kontrolu» sözlerini rahat kullanıklarını görmekteyiz. Acaba bu sözcükleri kullananlar hep aynı anlamı mı kasdediyorlar? Yoksa, herbiri kendine göre bir anlam mı yükliyor bu sözcüklere? Hangi şekilde olursa olsun, halk oyunda yer etmeye başlayan «kalite kontrolu» terimi üzerinde burada, durmaka fayda vardır.

Bir alıcı tasavvur edelim. Bu kimse, harcacağı paranın karşılığında eline gelecek malın kalitesini bilmek ister. Bu kalite, benzeri mallarinkine göre düşük olabilir. Burada alıcının dikkat ettiği en önemli nokta, malın değerinden fazlasını vermemektir. Zira, hiçkimse yapacağı bir alış - verişten aldanmış olarak çıkmayı istemez. Bir başka deyimle, alış - verişin bir de insancıl tarafı vardır. Bundan dolayı da, piyasaya sürülecek bir malın gönül rahatlığı içinde satın alınmasını mümkün kılmak gerekmektedir. Kısaca, malın kalitesi teminat altına alınmalıdır. İşte başvurulan çarelerden biri «kalite kontrol» tekniğidir.

Bir mamulün kalitesini kontrol altına almak için pek çok usuller vardır ve bazlarının geçmiş sanayinin doğuş çağlarına kadar uzanır. Fakat, «kalite» ve «kontrol» sözcükleri üzerinde ayrı ayrı durmadan yalnız «kalite kontrolü» terimini ele alacak olursak, bu terimin o kadar eski olmadığını, anlamı bakımından evvelce kullanılanlardan tamamen farklı olduğunu görüyoruz. Diğer taraftan, bu terim Türkiye'de yeni olduğu gibi, anlamı heniüz yerleşmek üzeredir. Buna şasmamak gerekdir. İleri Sanayie sahip memleketlerde bile bu terimi kullananlar pek çok halde aynı anlamı kastetmemişlerdir. Hatta son yıllarda yeni bir terim ortaya atarak standard bir anlayışa doğru ileri bir adım atmıştır. Bugün «topyekün kalite kontrolu» diyeBILEĞİMİZ TERİM ARTIK KALİTE KONTROLUNDAN ANLAŞILAN EN SON ANLAMI TAŞIMAKTADIR. Kalite kontrolu hakkında daha birkaç cümle söylemeden, hemen burada «topyekün kalite kontrolü» nün literatüre geçmiş olan tanımını verelim: «Topyekün kalite kontrolu» yoğaltıcıyı tam tatmin gayesiyle istihsal ve hizmetleri en ekonomik seviyeye ulaştıracak tarzda, bir teşkilattaki muhtelif grupların kalite - geliştirme, kalite -

idame ve kalite - düzeltme gayretlerinin birleştilmesi sistemidir.

Yukarıdaki tanıma uygun bir kalite kontrolu, görüürüyor ki, dinamik bir sistemdir. Zira, böyle bir sistem, bir mamulü meydana getiren ilk fikir, şartname veya projeden yoğaltıcının kullanışına kadar mamul ile ilgili bütün faaliyet ve safhaların birbirlerine olan etkilerini hesaba katmaktadır.

Yeri gelmişken belirtmek gerekir ki, standart hazırlama faaliyetleri de kalite kontrolu rejimi içinde daha rasyonel bir yön alma eğilimindedir. Bu itibarla standardizasyon ile kalite kontrolu arasındaki sıkı ilişkiye özel önem vermekte isabet vardır.

İki günde delinen ayakkabının ömrünü uzatma yolu olmamalı, fakat kösele haline gelinceye kadar köseleyi yapan ilk maddenin veya ham malzemenin bütün işleniş safahatını topyekün kalite kontrolu sisteme göre kontrol altına almak olmalıdır. Sözelisi, sırtından köselilik malzemenin çıkarılacağı hayvanın aldığı gıda cinsi, bu hayvanı güven çobanın veya arabaya koşan sürücünün deriyi delik desik eden muamelesi, hayvana musallat olan ve sırtındaki yara ve bereyi azdırın sinek ve böceklerden tutunuz da mezbahada hayvanın derisini biçakla yüzen kimseye kadar pek çok ve çeşitli işlem ve şartlar dabagat kadar köselenin kalitesine tesir etmektedirler. Bütün bunlar az çok bir kontrol nizamına bağlanmadıkça son bir kalite kontrolunun iktisadılığinden sözetsmek güç olur.

Yukarıdaki örnek bile bize kalite kontrolünün topyekün bir karakter taşımak zorunda olduğunu göstermektedir. Türkiyede kalite kontrolundan söz ederken, piyasaya sürülen malların kalite kontrolundan söz ederken maksadımızın ne olduğunu ve kullandığımız terimin ne anlam taşıdığını bilmekte elbetteki fayda vardır. Diğer taraftan da neyin kontrol edilip edilmeyeceğini bilmek aynı derecede faydalı ve hatta zorunludur. Bugün öyle mamuller vardır ki, onların kalite kontrolu imkânsız denecik kadar gayri iktisadıdır. Bu gibi hallerde, tayin etmek ve hatta kontrolların esası olacak şartname veya standartların hazırlanışında, özellikle bu yönden, fazla titiz olmak gerekmektedir.

Hükümet tarafından mecburi yürürlüğe konulan standartların yanı başında, TSE nin ihtiyarî olarak uyguladığı Alâmeti Farika sisteminin bizde de, çağdaş uygar memleketlerdeki kalite kontrol kurumları tarafından yapılan çalışmaların yerini verimli olarak alacağı kansındayız.

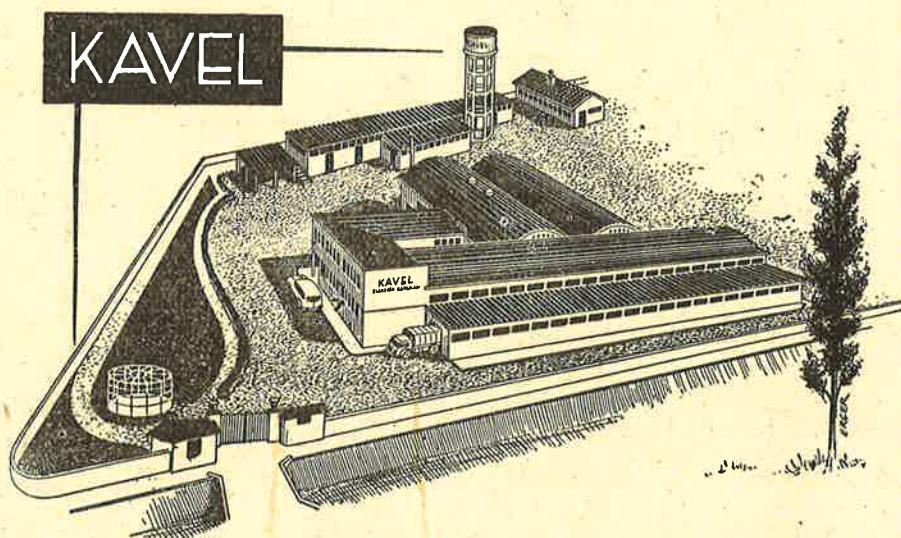
KAVEL

KABLO VE ELEKTRİK MALZEMESİ Ltd. Şti.

İstanbul — İstinye

Tel : 63 53 99 -
63 53 20

Tesis tarihi : 1954

MAMÜLLERİ

I — TS—03 e göre 10-95 mm² örgülü bakır iletkenler

II — Termoplâstik s. madde ile yahtılmış, kuvvetli akım iletken ve kabloları :

(TS—38 e göre yapılan tipler (T) ve karşılığı VDE ye göre sembolüleri NY ..... gösterilmiştir.)

a) İç ve dış tesisat telleri :
(T) NYA, (AT) NYAB,
(TTY) NYIFY Kapoten,
(TT) NYM, (TP ve ATP)
NHYBUY antigron,
(TRn ve TRy) NYFA kordon
ve yassi kordon,
(TTR) NYMHY seyyar kordon

b) Toprakaltı kablosu :
Termoplâstik esaslı NYY tipi kablo.

III — Zayıf akım iletkenleri :
Telefon iç ve dış tesisat telleri,
sahra kablosu,
Zil (sinyal) teli.

IV — Emaye bobin telleri :
0.10 mm. den 2.10 mm. çapa kadar

V — Plâstikten boru, band ve profiller,
PVC granül.

VI — Plâstikten sun'i deri :
Çesitli renk, desen ve kalitede; dösemelik, çantalık, sofralık, elbiselik, branda....

IEC BAŞKANI

Gijsbertus De Zoeten'in TSE'ye Mesajı

«Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu (IEC) Başkanı sıfatıyla Türk Standardları Enstitüsü'nün bülteninde yayınlanmak üzere bir mesaj gönderebilme benim için bir mazhariyettir.

IEC, elektrik alanında dünya çapında bir teşekkül olup, 1904 yılında kurulmuş ve bugün 1955 yılından beri Türk Standardları Enstitüsü de dahil olmak üzere 36 muhtelif memleketin millî Komitelerini bünyesi içine almış bulunmaktadır.

Başlangıçta IEC., gayretlerini özellikle milletlerarası ihtiyaçları karşılamakta önemli bir yer alan üniteler, semboller ve terimleri üzerinde toplamıştır. Bu çalışmaların, elektrik ünitelerile adları ve sembollerini bakımından dünyamızın her yerinde hayatı önem gösteren benzerliğin yerleşmesinde büyük yardımı olmuştur. Bizler, elektrik biliminde ve mühendisliğindeki ön görüşleriyle öncülük etmiş olanlara çok şeyler borçluyuz.

Başlangıçta, IEC, elektrik makinelerile teçhizatının sınıflandırılması konusu problemleri ve bunları deneylerle çözmekle uğraşmıştır. Devrimizde ithalat ve gümrüklerin sebep olduğu engelleri azaltmak ve ortadan kaldırmak için elektrik makine ve teçhizatına has ulusal spesifikasiyonların gösterdiği farklardan doğan o engelleri ortadan kaldırmak IEC nin görevi gereğidir. Bu hizmet basit bir mesele değildir. Zira, ulusal standardları birbirinden farklı olan bir çok memleketlerde gelenek metodları mevcuttur ve bu metodlara göre istihsal edilmiş mamuller iyi göhretler kazanmışlardır. Bununla beraber denilebilir ki, bilimin ve mühendisliğin gelişmekte devam etmektede olması karşılıkta, ayrılıklar kaldırılmış ve teknik spesifikasiyonlardaki benzerliğin devamı bir zaruret halini almıştır. Henüz son hedefe erişmemiş isek de, gerçek bir yöne doğru yürülmüş bulunuyoruz. Şu cihet belliidir ki, ulusal ölçüler çerçevesinde yapılan çalışmalara kıyas edilecek olursa, bir çok memleketlerde milletlerarası spesifikasiyonların hazırlanması için girişilen gayretler fazlalaşmakta devam etmektedir.

Başlangıçta, IEC nin çalışmaları başlıca enerji mühendisliği alanında kalmıştır. Son dünya savaşından itibaren genellikle telekomünikasyon ve elektronik alanlarında kuvvetli bir gelişme başlamıştır. Eski teşekkül, yeniden doğan bir hareketle hızla gelişmekte bulunan elektronik sanayiinden kuvvet almıştır.

Her ne kadar IEC üyesi komiteler tarafından esaslı çalışmalarla devam edilmekte ise de, bu üye memleketlerin gayretlerini arttırmış olmaları ve diğer taraftan IEC nin üzerinde çalışmaktan olduğu konuların sayı itibarıyle çoğalmış olması, buna ek olarak memleketlerin de çoğalmakta bulunması dolayısıyle Cenevre'deki merkez teskilatının kadrosunun da genişletilmesi uygun bulunmuştur. Bu münasebetle sizlere yalnız iki rakam vermekle yetineceğim: 1950 yılı bütçemiz 85000 İsviçre Frangi iken, bugün 750000 İsviçre Frangına yükselmiştir. Teknik çalışmalar, sayıları 60, a varan tali komiteleri bulunan 55 Teknik Komite tarafından yürütülmektedir.

Senede bir defa Genel Toplantı yapılmaktadır. 10 - 12 gün devam eden bu toplantılarla çok sayıda Teknik ve tali komiteler ve çalışma grupları katılırlar. Ayrıca, idari heyetler ve faaliyet komitesi de toplantılar yaparlar. Bu arada Konsey de toplanır. Yıllık Genel toplantıya gelince: Bazi sebepler dolayısıyla bu toplantıya katılacakların sayısı pek fazla olmamak gerekmektedir. Bununla beraber Teknik komitelerle bu komitelerin grup toplantıları sık sık muhtelif yerlerde yapılır. Ümit ederimki, Türkiye Ulusal Komitesi, gelecekte, bu nevi Komite veya komite gruplarından birinde ev sahibi gibi haraket etmek imkânını bulacaktır.

Milletlerarası terimlerden ayrı olarak IEC Kataloğu'nda Elektrik konuları ile ilgili 110 adet basılıp yayılmış eser mevcuttur. 1963 yılı içinde bunlara eklenmek üzere daha 30 eserin yayımı umulmaktadır. IEC'nin iş hacmi böylece gitgide daha da genişlemektedir. Ben şahsen suna kaaniim ki, ulusal komitelerin daima gelişen bu vadideki gayretleri, sadece sanayii ile ilgili alanda kalmamış, aynı zamanda geniş ölçüde insanlığın faydası uğrunda da harcanmıştır.»

YURTTAN HABERLER

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının 1963 Yıllık Programı Resmi Gazete'de Yayınlandı

İHRACATIN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN KALİTE KONTROLU LÜZUMLU BULUNUYOR

Plânlama Merkez Teşkilâtedbirler bölümünde, konu ge-
ti tarafından hazırlanıp Yüksek niş bir şekilde izlenmiş ve çok mal arasındaki ayniyetin sağ-
Plânlama Kurulunca incelen-
dikten sonra Bakanlar Kuru-
lunca kabul edilmiş olan, Bi-
rinci Beş Yıllık Kalkınma Plâ-
ni 1963 Yıllık Programı, 8 Şubat 1963 tarih ve 11329 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış bulunmaktadır.

Baştarafında, uygulama e-
saslarını kapsayan bir kararın
yer aldığı 1963 yıllık programı
4 bölümünden ibarettir.

İlk bölüm «giriş» başlığını taşımakta, burada, programın hazırlanışında gözönünde bulundurulan genel ilkeler doku-
nulduktan sonra dünya ekono-
misindeki gelişmelere de özet olarak yer verilmektedir.

Ekonominin genel durumu ve kalkınma meselelerinin derlendiği II. Bölümün başında, 1962 yılında Türkiye ekonomisinin genel görünüşü incelenmekte ve bunu takiben 1963 yılının meseleleri belirtilmektedir.

Programda en uzun yeri kaplayan III. Bölümde sektörlerdeki gelişme ihtimalleri ayrı ayrı incelenmekte ve son bölümde de uygulama ilkeleri anlatılmaktadır.

Programın metin kısmını müteakip konan ek cetvellerde ise, yapılacak yatırımlar göstergelmiş bulunuyor.

1963 yıllık programı ihracatın geliştirilmesi için kalite kontrolu lüzumlu buluyor

8 Şubat 1963 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 963 Yıllık Programının dış ticaret politikası bakımından alınacak

tedbirler bölümünde, konu ge-
ti tarafından hazırlanıp Yüksek niş bir şekilde izlenmiş ve çok mal arasındaki ayniyetin sağ-
cepheli hazırlanmayı gerektiren problemlerin çözümü için çalış-
malara başlanmıştır. Bu arada «kalite kontrolu» nun yeterli hale getirilmesi için gerekli kararların alınması konusu, Ticaret Bakanlığı Standardizasyon Müdürlüğü'nün başkanlığında toplanacak bir komiteye verilmiştir.

Adıgeçen komite Tarım, Sanayi Bakanlıklar ile Odalar Birliği, TSE, İGEME, Dış Ticaret, İç Ticaret, Teşkilatlardırma Genel Müdürlükleri delegelerinin katılımasıyle 15 Şubat 1963 gününde ilk toplantısını yapmıştır.

«İhraç edilen malla, asıl standartlarının biran evvel tamamlanması ortak düşünce halinde belirmiştir. Bununla beraber, intikal devresi için tatbiki gereken usullerin araştırılması ve gelecek toplantıya Maliye ve Gümruk Bakanlıklarının delegelerinin de daveti kararı verilerek toplantı kısa bir geceye bırakılmıştır.

Not :

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında standartizasyonun önemi ve TSE'ye verilen görevler, geçen sayımızda incelemiştir.

Sınaî mamûllerin işaretlenmesile ilgili kararın uygulanması üç ay geri bırakıldı

Ticarette Taşışın Menî ve İhracatın Murakabesi ve Ko-
runması hakkındaki 1705 sayılı kanun hükümlerine istinaden hazırlanan «Yerli Sınaî Mamû-
lâtın İşaretlenmesi Hakkında Tüzük» hükümlerine dayanan

5.2.1962 tarihli ve 6/180 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi-
ne ilişkin Karar'la, Türkiye'de imal edilmekte ve bundan sonra imal edilecek olan bilûmum sınaî mamûller ve yarı mamûller üzerine 15.2.1963 tarihinden itibaren «Türk Mali» ibâresinin yazılması ve buna ilişkin hususların konulması mecburiyeti vâzedilmiştir.

Tatbikatta rastlanan ve rastlanması melhuz bulunan

güçlüklerin önlenmesini temin maksadile yukarıda adı geçen 5.2.1962 tarih 6/180 sayılı Kararın yürürlük tarihi, Sanayi Bakanlığının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulunca değiştirilmiştir.

16.2.1963 tarih ve 11336 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan yeni kararı aşağıda veriyoruz :

«Karar Sayısı : 6/1356

5.2.1962 tarihli ve 6/180 sayılı Kararnameye ilişik bulunan, yerli sınaî mamûlât üzerine «Türk Mali» ibâresinin yazılması ve buna ilişkin hususlar hakkında Karar'ın 15.5.1963 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi; Sanayi Bakanlığının 23.1.1963 tarihli ve 4+IV/617 sayılı yazısı üzerinde, Bakanlar Kurulunca 28.1.1963 tarihinde kararlaştırılmıştır.»

BÜTÇE VE TSE

YENİ BÜTÇE İLE TSE İÇİN AYRILAN TAHSİSAT

1963 Bütçe Tasarısı Millet Meclisi tarafından onaylanmış bulunmaktadır.

Bu bütçe ile, TSE'nin bina işlerine sarfedilmek ve laboratuvar malzemelerini satın alması için, AID yardımlarını karşılamak üzere 4,5 milyon ve Türk Standardları Enstitüsüne yardım olarak Sanayi Bakanlığı bütçesine 40 bin, İmar ve İskân Bakanlığı bütçesine de 50 bin lira tahsisat konulmuş olduğunu memnunlukla öğrenmiş bulunuyoruz.

YAG TAŞINMASINDA 30 MİLYON TASARRUF SAGLANIYOR

Et ve Balık Kurumunun Getirttiği Yağlar Artık Tankerlerle Taşınacak

Amerika'dan getirilmekte İstanbul ve İzmirde bu konuda olan soya ve pamuk yağları simdiyedek varillerle taşınmaktadır id; gerek varillerin pahalılığı, gerekse varillerle taşımmanın verdiği zayıflık dolayısıyle yılda 30 milyon lira fazla para ödenmektedir.

Bir süredir Ticaret Bakanlığınca bu konuda çalışmalar yapılmakta, bütün dünya ülkerinde olduğu gibi, ülkemize de tankerlerle taşınması ve çiplak yağ depolarının kurulması konuları üzerinde incelemeler yapılmaktadır.

Son olarak Amerikan Soya Birliği Özel Müşaviri Mr. E. E. Petty, ülkemize gelerek Et ve Balık Kurumu elemanları ile mi mümkün olacaktır.

Bu çalışmalar sonucu Beykoz'da bulunan Shell petrol tanklarının bu yolda kullanılacağı düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Bu tanklara yanım tehlikesi dolayısıyle yanıcı madde konulması belediyece yasak edildiğinden, anlaşmanın mümkün olacağı kanısı utoyanmıştır.

Yakında imzalanacak olan 1963 yılı yağ anlaşması gereğince getirilecek yağlar tankerlerle taşınarak, bu tanklarda depo edileceğinden hem 30 milyon lira tasarruf edilecek, hem de yağların sağlığa uygun şartlarında saklanması ve dağıtılmaları altında saklanması ve dağıtılmaktadır.

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

SERMAYESİ : 15.200.000,—

E S K İ S E H İ R

Kiremit, Tuğla ve Ateş Tuğla Fabrikası

Her Nevi Kiremit, Tuğla
ve Ateş Tuğlaları

En iyi kaliteli mallarıyle daima

müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
İnönü Caddesi No: 59
Eskişehir

Telgraf adresi : KİREMİT
Telefon No. : 1364 - 2105

Standard Limon ve Portakallarımız Dış Pazarlarda Çok Beğenildi

Mersin'de, turunçgiller ihracatımızın geliştirilmesi konusunda, bütün ilgililerin katılması ile önemli bir toplantı yapıldı

Mersin : 18/2/1963 (Özel
Muhabirimiz bildiriyor)

İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâti (O. E. C. D.) Eksperler Grubunun hazırladığı turunçgiller müsterek evsaf standardının mecbûrî yürürlüğe konulması karşısında mahsullenimizin durumunu ve alınacak tedbirleri görüşmek üzere bugün Borsa salonunda bir toplantı yapılmıştır.

Ticaret, Tarım Bakanlıklar ile Türk Standardları Enstitüsünün temsilcilerinden kulu Ankara Hey'etine, buradan da Narenciye İhracatçıları Birliği, Ticaret Odası, Narenciye Kooperatifî, İçel Bahçeciler Birliği ve Çukobîrlik temsilcileri ile turunçgiller müstahsil ve ihracatçılarından bazı zevat katılmışlardır.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerinden 18 kişilik bir grup da görüşmeleri dinleyici olarak izlemiştir.

Toplantıda, önce İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâti

(O.C.D.E.) nin kabul ettiği yağ bulunduğu anlaşılmış, Pakinghavz teknik elemanları ve müstahsillerimizle ihracatçılarmız baş başa vererek bu tipi de bulmuşlardır. Füilen tecrübe过的 geçirilen yeni sandığı bütün ilgililer beğenmişlerdir.

Bu arada Turunçgiller Türk Standardının ilk uygulama yılından alınan sonuçlar da göze geçirilmiş, ihrac edeceğimiz malların dış piyasa yerlerine kadar güven altında ve iyi bir halde varabilmelerini sağlayacak tedbirler tesbit olunmuştur.

Aynı topluluk 19 ve 20 Şubat 1963 günleri turunçgillerin ihraca hazırlandığı Pakinghavz'a giderek burada mahsulleriminin gördüğü işlemi baştan sona kadar incelemiş ve ambalajlarla istif şekilleri üzerinde müteadid tatbikat yapmıştır.

Böylelikle turunçgiller ihracatı konusunda gereken bütün bilgiler alındıktan sonra portakallarımız için yeni tip bir sandığın daha yapılmasına ihtiyaçlıdır.

Bu münasebetle konuşanlar, Turunçgiller Türk Standardının bazı güçlüklerine rağmen ihrac mallarımızın ihtimamla hazırlanmasını temin ettiğini ve turunçgillerimizin dış piyasalarda rakip mallardan daha üstün fiatlara satılmasını sağladığını memnunlukla belirtmişlerdir.

Yine aynı tesir altında ihracatçılarımız, mallarını temiz ve kalibre edilmiş standard bir halde hazırlamaktaki menfaati anladıklarından, Pakinghavz bu sene fazla rağbet görmüş, devamlı ve verimli bir çalışma yapmak imkânını bulmuştur.

Toplantıda bulunanların tam mutabakatı ile sona eren inceleme ve araştırmalar sonunda şu kararlar alınmıştır :

1 — Turunçgillerimiz, biyolojik vasıflar yönünden rakiplerine üstünür.

2 — Memleketimiz istihlâk piyasalarına uzak mesafede olduğu için turfanda meyvelerimiz yolda kendiliğinden sararmaktadır. Bu itibarla sun'ı bir sarartmaya veya boyamaya ihtiyaç yoktur.

3 — Yine meyvelerimiz, en erken mevsimlerde bile Avrupa standardında kabul olunan asit, şeker ve usareyi verebilecek durumdadır. Onun için renk meselesi standardımızda bölge özeliliklerine göre tesbit edilmelidir. Nitekim Avrupa müsterek vasif standardında da aynı yola gidilmiştir.

4 — Turunçgillerin Ekstra, I inci, II inci kategori adları al-

tında üç sınıfa ayrılması yeter görülmüştür.

5 — Çaplamada tesbit edilen kademeler uygundur. Yalnız her kademenin üst ve alt sınırları için sayı üzerinden tesbit edilen % 5 tolerans tatbikatta güçlük yaratacağı için, her boyun alt ve üst çaplarında 1-3 mm. kadar çap farkı tanınması daha doğru olacaktır.

6 — I ve II inci kategori malların Avrupa müşterek standardında gösterilen kusurlarının bir revizyonu tâbi tutulması gerekmektedir.

7 — Ambalaj bahsinde, Türk standardındaki sandıkların aynen kalması yalnız bunlara yeni tipin ilâvesi zaruridir.

Müstahsil ve ihracatçıları arasında en-direkt olarak bu konuya tesir eden aşağıdaki genel dileklerde bulunmuşlardır:

a) Müstahsillere, bahçelerde beliren hastalıklarla mücadele mecburiyeti konulmalı ve hükümet de bu işe lüzumlu ilaç ve aletleri yurdta temin etmelidir.

b) Turunçgiller için yurd içinde ve ihracatta aynı tip sandıklar uygulanmak suretiyle yurdta her zaman ihracat için

bir ambalaj stoku tesis edilmeli, ayrıca dışardan sandık ithaline ilgililer tarafından imzalanmıştır.

izin verilerek yerlilerinin daha temiz ve makul fiatlara yapılması sağlanmalıdır.

c) Liman idaresi, Turunçgillerin izlenmesinde kauçuk ayakkabı giydirilmiş kalifiye işçi ve gözetici kullanmalı, isteyen ihracatçılارın yardımcı işçi ve idareci çalışmalarına imkân verilmelidir.

d) Türk Vapurları ile yapılan ihracatta turunçgillere müstakil veya hiç değilse vasıflarını bozmayacak şartları hazine ambarlar ayrılmali, ecnebi vapurlarına mal yüklenirken de acente ve kaptanları buna mecbûr edecek surette konışmentolara şerhler verilmelidir.

e) 4-8 Mart 1963 tarihinde Cenevre'de toplanacak Avrupa İktisadi Birliği Eksperler Grupuna katılacak Türk Heyetinde turunçgiller müstahsil ve ihracatçılarını temsilen Pakinghavz mühendisi Zekâî Gürdoğan da bulundurulmalıdır.

Üç gün süren bu toplantı ve tatbikat sonuçları bir protokol halinde tesbit edilerek

Hükümet, Türk Standardları Enstitüsü ve müstahsilleri mizle ihracatçılarımız çalışmaların başından bitimine kadar birbirlerine, karşı samimi anlaşış göstermişler, iyi bir işbirliği kurmuşlar ve tatmin edilmiş olarak ayrılmışlardır.

Bu sene, turunçgiller alıcılarımızdan mallarımızın beğenildiğini gösteren bir çok mektuplar gelmiş ve teşekkür edilmiştir. İhracatımız 15.000 tonu bulmuş ve daha devam etmektedir. Protokol hükümleri fiili tatbik konulduğu takdirde öümüzdeki yıl turunçgiller ihracatımızın bir iki misli artacağı umumî bir kanaat halindedir.

TSE BAŞKANI, TİCARET MÜSTEŞARI İLE GÖRÜŞTÜ

TSE Başkanı Faruk A. Sünter ile Genel Sekreter İ. Kutlutant, Ticaret Bakanlığı Müsteser Vekili Sayrun'u ziyaret ederek dilekleri Bakanlığa intikal ettirmişler ve isteklerin bir an evvel gerçekleşmesi hususunda yakın bir anlayışla karşılaşmışlardır.

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

OCAK 1963
Birinci Baskı

DÜZ AĞIZLI TEL PENSLERİ

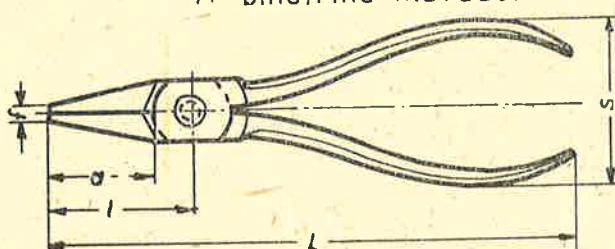
TS. 60/4

Wire pliers

UDK. 621.881

Ölçüler mm dir.

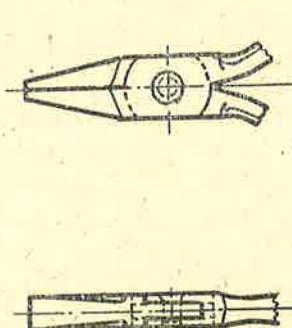
A bindirme mafsallı

L=160 mm boyunda, A formunda bindirme mafsallı düz ağızlı bir tel pensinin gösteriliş şekli:

Tel pensi A 160 TS.....

B. geçme mafsallı

L=160 mm boyunda, B formunda geçme mafsallı, düz ağızlı bir tel pensinin gösteriliş şekli:

Tel pensi B 160 TS.....

L Boyları	$\approx$	$\approx$	$\approx$	$\approx$	$\approx$	$\approx$	$\approx$	Ağırlık kg $+0.10$ -0.04
100±1.5	28	20	6	7	3	46	0.040	
120±1.5	32	23	7	8	3.5	47	0.060	
140±1.5	40	29	10	10	5	49	0.110	
160±1.5	44	31	11	11	5.5	50	0.160	
180±1.5	50	35	12	12	6	51	0.220	
200±2	56	40	13	13	6.5	52	0.300	

Zikredilmeyen hususlarda imalatçı serbesttir.

Tanıtma Anma boyu, TS - işaretî ve numarası, imalatçı veya imalatçı işaretî.

Yapılış: Menevişle siyahlatılmış, ağızların dış yüzleri parlak

İç yüzleri pürüzlü ve sertleştirilmiş kollar işlenmiş işaretler kabartma veya oyularak vurulacak.

Malzeme: Akma çelik

YENİ Standardlar

PENSLER VE KERPETENLER STANDARDI

Günümüzde kullanılan aletlerden pensler ve kerpetenlerden sıkışet etmeyen pek az kimse bulunur. Bir iki defa sıkıktan sonra kırılan bu aletler için yapılan sıkışetleri önlemek amacıyla pensler ve kerpetenler standardının hazırlanması Sanayi Bakanlığı istenmiş, TSE de bu konuyu öncelikle sona erdirmiştir. Pensler ve kerpetenler standardı, Makina Hazırlık Grubunca ele alınan «takımlar ve aletler» serisinin de bir fasikülüdür. Bu seriden daha önce Kazmalar (TS. 4) ile Çeklik çekiç, varyoz ve baskular (TS. 5) standardları yapılmış ve Sanayi Bakanlığı mecburi tutbile konulmuştur.

Makina Hazırlık Grubu, standardı hazırlarken çeşitli konular üzerinde durmuştur. Pens ve kerpeten imalatının memleketimizdeki durumu, ham madde tedariki olanakları, ithalının mümkün olup olmadığı ayrı ayrı incelenmiş, standardların öğreticilik yönü de gözönünde tutularak standard hazırlanmıştır.

Bilindiği gibi, pensler, el ile kullanılmak suretiyle tel ve saçları kesmek ve onlara şekil vermek için kullanlan aletlerdir. Aletlerdir dedik, çünkü penslerin çeşitli cinsleri ve şekilleri bulunmaktadır. Kerpetenler ise, ağaç malzemeye çakılmış civillerin çıkarılması için el ile kullanlan aletlerdir. Standard, «tel, taşıt, kombine, boru, kaynakçı, keski pensleri

ile kerpetenleri» kapsamaktadır.

Kerpetenler genel olarak aynıdır. Fakat pensler gördükleri işe ve ağız şekillerine göre aşağıdaki gruplara ayrılmıştır:

- Tel pensleri,
- Taşıt pensleri,
- Kombine pensleri,
- Boru pensleri,
- Kaynakçı pensleri,
- Keski pensleri.

Bunlarla ilgili şekil ve ölçüler standarda ekli tablolarda gösterilmiştir.

Pens ve kerpeten imalatının memleketimizdeki durumu, son yıllarda imalat sanayinin rekabeti, imalat sanayinde know how (ustalık) un önem kazanması yüzünden malzeme ile ilgili tavsiyelere standarda yer verilmiştir. Pens ve kerpetenlerin yapımında sade karbonlu takım çeligi kullanılacağına işaret edilmiş, bunların hakkında bir fikir vermek üzere de bir kimyasal bilesim örneği eklenmiştir. Bazı takımların katıktı çeliklerden yapılabileceği belirtilmiş ve bunun koşulları açıklanmıştır. Aynı görüşle bu aletlerin yapılış özellikleri üzerinde duğularak dövme, ısı işlemi, yüzey işçiliği, krom kaplama, menevişleme (oksitleme) özellikleri belirtilmiştir. Penslerin elektrik akımına karşı yalıtıması da ayrıca ele alınmıştır.

İhzar ve imalat sırasında yapılacak muayene ve deneyler bölümün-

de de öğreticilik yönüne önem verilmiştir. Serbest çalışma deneyi, kesme deneyi, burma deneyi, pens kollarını yükleme deneyi ayrı ayrı ele alınarak özelliklerini üzerinde durulmuş ve teselliüm sırasında alınacak nüfus miktarları da ayrıca geniş olarak gösterilmiştir.

Penslerde özellikle kesme deneyi önemlidir. Kesme deneyi normal el sikma kuvveti ile yapılacaktır. El kuvveti sap ucundan itibaren sap boyunun yaklaşık olarak üçte birine isabet eden yere uygulanacaktır. Herhangi bir mekanik araç kullanılmamacaktır. Çok oynaklı keski pensleri ile bunların dışında kalan penslerin kesici ağızları için aranacak çekme dayanımları, kesmesi gereken çelik tel çapları standardda ayrı ayrı gösterilmiştir. Ayrıca, bütün pens ve kerpetenlerin 1 mm. çapında iyi tavlanmış yumuşak çelik (düşük karbonlu) veya bakırından bir teli önemli bir eziklik doğurmadan normal el kuvveti ile rahatça kesmesi gerektiğine ve böyle kesmede kesici ağızların bozulmaması gereğine işaret olunmuştur. Standardda ayrıca, penslere uygulanacak burma deneyi seması ile pens kollarına yük uygulamasını gösterir şema ve çeşitli tablolardan eklenmiştir.

Bütün bu şema ve tablolardan, standardın kendisi kadar, imalatçıların işine yarayacağı umulmaktadır.

Haberleri

IEC'NİN 28. GENEL TOPLANTISI

6 MAYIS - 8 HAZIRAN 1963 GÜNLERİ ARASINDA VENEDİK'TE YAPILACAK TOPLANTIDA, ŞİMDİYE KADAR ELE ALINMAMİŞ ELEKTRİK DALLARI İÇİN YENİ TEKNİK KOMİTELERİN KURULMASI KONUSU DA GÖRÜŞÜLECEK

Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu (IEC) 28. genel toplantısını 26 Mayıs 1963 - 8 Haziran 1963 günleri arasında Venedik'te yapacaktır.

Her yıl yapılması alışılmış olan bu toplantıda komisyonun idarı, mali ve teknik sorunları görüşülecek, 33 Teknik Komite kendi alanları ile ilgili konularda çalışmalar yapacaklardır.

Komisyonda görüşülecek en önemli konu, şüphesiz ki, standartizasyonun, elektriğin simdiyedek ele alınmamış dallarını da kapsayacak bir çalışma için, yeni Teknik Komiteler kurulması olacaktır.

Teknik Komitelerin üzerinde çalışacağı konuların en önemlileri sunlardır:

- Hidrolik Turbinler
- Standard Voltajlar
- Elektrikli Ceviricileri
- Telsiz Alıcı ve Vericileri
- İzolasyon malzemesi
- İç Patlamalı Motorlar
- Yüksek Voltaj
- Sigortalar
- Elektronikli Teçhizat Kapasitörleri
- Piezzo - Elektrik Kristalleri

Bu toplantıya Türkiye'nin de bir delegasyonla katılması ihtimal dahilindedir.

Toplantıda alınacak kararlar üzerine STANDARD'in temmuz ayı sayısında okuyucularımıza geniş bilgi verilecektir.

ISO Teknik Komiteleri

Sayıları 1962 yılında 107 ye çıkışmış olan Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı Teknik Komitelerinin 1962 yılı çalışma raporları ISO konseyi üyesi olması sebebi ile Türk Standardları Enstitüsü'ne peyderpey gönderilmektedir.

Çalışmaları her yıl daha yoğunlaşan Teknik Komitelerin 1962 de yaptıkları çalışmalar sonucu ISO rekomandasyonlarının sayısı 256 ya çıkmıştır. 1963 yılı sonunda bu sayının 300 ü aşağı umulmaktadır.

MAYIS VE HAZIRAN AYLARINDA YAPILACAK

ISO TOPLANTILARI

Tarihi	Yeri	Konusu
6-10 Mayıs	(Roma)	ISO/TC 77 Amyant, cimento
13-18 Mayıs	(Londra)	ISO/TC 4 Yataklar (bilyalı, rulmanlı)
13-17 Mayıs	(Lahey)	ISO/TC 22 Otomobil
14-17 Mayıs	(Paris)	ISO/TC 87 Mantar
20-24 Mayıs	(İngiltere)	ISO/Staco İlmî Standardizasyon Prensipleri İnceleme Komitesi
28-31 Mayıs	(Bükres)	ISO/TC 99 Yarı mamul kereste
26 Mayıs - 8 Haz.	(Venedik)	IEC genel toplantısı
Mayıs	(Lahey)	ISO/TC 35 Boya ve vernik ham maddeleri
Mayıs veya Haziran ...		ISO/TC 6/SC 5 Kağıt
10-15 Haziran	(Stockholm)	ISO/TC 45 Lاستیک
11-15 Haziran	(Kopenhag)	ISO/TC 12 Ünite ve semboller
16-23 Haziran	(Cenevre)	ISO Konseyi
17-19 Haziran	(Lahey)	ISO/TC 86/SC3 Soğutma
İlkbahar 1963	(Varşova)	ISO/TC 29 Küçük aletler

Japonya'da Tarımsal Standardların Kontrolu (*)

Japonya'nın yiyecek, içecek ve tarımsal ürünlerle ilgili standardları, Tarım ve Orman Ürünleri Standardları Kanunu hükümlerine uyularak hazırlanmıştır. Bu kanun, işlemeleri basitleştirmek ve geliştirmek suretiyle tarım ve orman ürünlerinin kalitesini düzeltmek, tarım ürünlerini en iyi şekilde kullanmak ve yoğaltıma sunmak amacıyla çıkarılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girdiği 1950 yıldandan bu yana 170 kategorisi ayrılan 48 tarım ürününün standardı yapılmıştır. Bunlar arasında kontrplak gibi, orman ürünler, deniz ürünler, konserve, domuz pastırması, soslar, meyva suları, süt, krem, tereyağı, soya yağı ve eriste standardları bulunmaktadır. Bu standardlar, Tarım ve Orman Bakanlığının dileği üzerine yapılmış olup bu Bakanlıkça uygulanmaktadır. Standardlar geniş bir uzmanlar grubunun çalışmaları sonunda gerçekleşmiştir. Bazı hallerde belediye başkanları, sanayiciler de bu çalışmalaraya çağrılmıştır. Çalışmalar başlıca dört grup halinde - imâl usulleri, tarım, orman, deniz ürünlerleri - yapılmıştır.

Sözgelişi konserve standardlarında bunların tarif, kapsam ve sınıflandırmaları özellikle ele alınmıştır. Standardlar yiyecek çeşitlerine ve bunların hazırlanmış usullerine göre ayrı ayrı yapılmıştır. Sözgelişi; mandalina, seftali, et, tuna balığı konserveleri v.s. gibi. Standardlarda kaliteye (lezzet, şekil, renk parlaklık ve kusurları) de ayrıca önem verilmiştir. Standardlarda JAS (Japon Association of Standards) tarafından tayin ve tesbit edilmiş de reçeler de gözönünde tutulmuştur. Bu ürünlerin imâli sırasında isteyen firmaların imalâthanelerinde gerekli kalite kontrolleri da JAS tarafından yapılmaktadır. Böylece ve örnekleme metoduna göre kalite kontrolu yapılan ürünlerin ambalajları üzerine JAS alâmeti fabrikası konulmaktadır. İki yıldır

uygulanan bu kontrol sistemi halk ve imalâtlar tarafından benimsemistir. Yapılan istatistiklere göre Japonya'da mevcut imalâthanelerle JAS alâmeti fabrikasını kullananların sayısı ve yüzdesi aşağıda gösterilmiştir:

İmalât Cinsi	Toplam sayı	JAS'ın denetlediği	%
Konservecilik	750	170	23
Margarin	25	24	96
Domuz yağı	23	23	100
Meyva suları	2.492	16	—
Domuz pastırması	228	107	47
Balık konervesi	108	77	72

Bu oranlar JAS alâmeti fabrikasının kullanımının önemini göstermektedir. Firmalar JAS alâmeti farikasını taşıyan ürünlerin daha fazla satıldığını görmüşlerdir. JAS alâmeti fabrikasının böyle yaygın bir hale gelmesinde basının da büyük rolü olmuştur. Bu alâmeti farikayı taşıyan ürünler alan yoğaltıcılar bunları güvenle kullanabilir. JAS'ın bu gayretlerinin hükümet tarafından desteklenmesi de çok faydalı olmuştur. Hükümet gelecek yıllarda JAS ile daha yakın işbirliği

yapmayı kararlaştırmıştır.

Ihraç için de ayrı bir kontrol sistemi vardır. İlleriki yıllarda Japon yiyecek ve içecek maddelerinin, paketler içinde, daha kaliteli olarak ihracı imânları araştırılmaktadır. Çay, fasulya, meyveler, sebzeler, dondurulmuş ve tuzlanmış deniz ürünleri, konserveler, kimyasal çesni maddeleri, soya yağı, süt ve süt tozu, sebze turşuları ihracat kontroluna tâbi tutulmaktadır. Bunların çoğu, dondurulmuş deniz ürünler, konserveler ve şişelere konulmuş mamûller müstesna, hükümetçe kontrol edilmektedir. Bu sistem 1957 yılında başlamıştır ki amacı ünlü ihracat mallarının ihracının artırılmasıdır. JAS'ın iç pazarda yapmağa çalıştığı kontrolu dış pazar için hükümet yapmaktadır. Fakat ihracat sırasında yapılan kontrolunda JAS'ın kontroluna benzer şekilde yapılması düşünülmektedir.

(*) Asahi Evening News, 1962 «Japon Gıda Sanayii» Özel Sayısından.

ÇEŞİTLİ BÜRO MAKİNALARI İÇİN ISO REKOMANDASYONLARININ HAZIRLANMASINA ÇALIŞILIYOR

Büro makinalarının çok çeşitli olması dolayısıyle Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatının 95 numaralı Teknik Komitesi geçen sene yapmış olduğu toplantılarında, bu konunun nasıl ele alınması gerektiği üzerinde bir karara varamamıştı. Ancak çeşitli makinaları incelemek ve ISO rekomandasyonlarının hazırlanması için en iyi metodu tutturmak üzere çalışma grupları kurulmuştur.

Bu grupların çalışmaları sonucunda, Teknik Komitenin geçenlerde Paris'te yaptığı ikinci toplantıda konu, yeniden ele alınmıştır.

Dokuz memleketten 70 delegenin katılması ile yapılan bu toplantıda büro makinaları üzerinde ISO rekomandasyonla-

rının hazırlanması için sekiz su komite kurulması kararlaştırılmıştır. Bu komitelerin öncelikle ele alacağı konular, daktilo, toplama makinaları, hesap makinaları, muhasebe makinaları, çoğaltma ve doküman makinaları ve diktte makinalarıdır.

Bu makinaların elektrikle ilgili kısımları üzerinde Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu çalışacak ve koordinasyonu temin için bir komite kurulacaktır.

Bu konuda, milletlerarası standardizasyon için böylelikle muvaffak bir programın temelleri atılmış bulunmaktadır.

Komitelerin yapacakları toplantılarla olumlu sonuçlara ulaşacağı muhakkaktır.

Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.

TÜRKİYE SERAMİK SANAYİNDE İLK
DEFA İNKILAP YAPAN MÜESSESEDİR

SAĞLAM - UCUZ - ZARİF VE GARANTİLİ

**FAYANS - İZOLATÖR - ELEKTROPORSELEN
VE SAİR SERAMİK MAMULLERİNİ**

tercih etmekle aynı zamanda memleketimizin
menfaatini de korumuş olursunuz

MÜRACAAT : Sipariş ve mübayaşa için

İSTANBUL — Galata Tersane Cad. Kipman Han 5

TELGRAF : Kaleseramik — İstanbul

TELEFON : 44 76 83

Standardların Birleştirilmesine Doğru

Atlantik topluluğu içinde İngilizce konuşan ve inç ölçüsü kullanan memleketler arasında mühendislik standardları ile uygulama metodlarının birleştirilmesi yolundaki çalışmalar

Mühendislik standardlarının tek standard şekline sokulması amacı ile toplanan A. B. D. konferansının kapanışından sonra, Atlantik topluluğu içinde İngilizce konuşan ve inç ölçüsü kullanan memleketler arasında mühendislik standardları ile uygulama metodlarının birleştirilmesi yolundaki çalışmaların ilerlemeler gösterdiği bildirilmiştir. Birleşik Krallık, Amerika ve Kanada'nın standardizasyon kurumlarının 110 delegesi, 19-27 Eylül tarihinde New York (Arden House Harriman) da toplanmışlardır.

Konferansa, Amerikan Standardları Birliği, Britanya Standardları Enstitüsü ve Kanada Standardizasyon Birliği, işbirliği yaparak katılmışlardır.

Toplantı sona erdikten sonra yayınlanan bildiride şöyle denmektedir:

«Konferans verimli olmuştur. Böylece, memleketlerimizin mühendislik ve bilimsel alanlarına yararlı ve milletlerarası standardizasyon anlaşmalarına eklenebilecek geniş ölçüdeki esasların tesbiti sağlanmıştır»

Konferans, sayısı 11 e varan belli başlı vida dişlileri, ölçü sistemleri, plân uygulanması, ondalık (desimal) boyutlar, bağlaçlar, anahtarlar, zivanelar, terimler, yanın hortumları bağlaçları gibi konular üzerinde çalışmıştır.

Kuzey Atlantik Memleketleri arasındaki anlaşma, ilk olarak 1948 yılında helezoni vida dişlilerinin standard şeke konmasını sağlamıştır. Vida dişlilerinin ölçülüşü, tarifleri, plânları, serilerin çoğalması, toleranslar, minyatür dişlilerin ve

kaplama işlerinin de standard hale getirilmesi üzerine çalışmalar devam olmaktadır.

Vida dişlileri üzerindeki başlıca meseleler halledilmişse de toleranslarda şekil birliği, Avrupa'daki uygulama bakımından bazı problemler ortaya koymuştur.

Konferansta elde olunan sonuca göre minyatür vida dişlisi B. 1.10.1948 Amerikan standardına göre geliştirilecek ve yakında çıkacak Britanya standardından önce yürürlüğe girmiş olacaktır.

Dişlilerin kaplanması evvel ve sonra boyutları açıkça belirtmege yarayacak bir sisteme üzerinde anlaşmaya varılmış bulunmaktadır. Yüzeydeki sertlik derecesi, işleme, ömrü, maliyet, yük taşıma kapasitesi üzerine yapacağı etkilerin geometrik önemi de tartışılmıştır.

Tolerans, geçmeler ve ölçü prensipleri için B-97.1 Kanada standardının revizyonunda anlaşmaya varılmıştır.

Ondalık (Decimalizasyon) sistemi de ele alınan yeni bir konudur. Bu husus, plânların, gelecekteki yazışmaların, inç ondalıklarının ve diğer ölçü birimleri üzerindeki tekliflerin incelenmesini gerektirecektir.

Vida dişlileri bağlaçları konusunda birçok çalışma yapılmaktadır. Başlıca komiteler, Civata, somunlar, sözlük, makine, tıkaç vidaları ve 6 köşeli vidalar üzerinde çalışmaktadır. Civata ve somunlar üzerinde 1960 yılında Ottawada yapılan toplantıda anlaşmaya varılmıştır. Geometrik ve istihsal alanları bakımlarından bağlaçların hayatı önemi dolayısı-

le çalışmalarla tam bir koordinasyona ihtiyaç duyulmaktadır. Yuva başlığı ve vida gruplarını içine alan B-18.3.1961 Amerikan standartı için benzeri Britanya ve Kanada standartlarının örnek olarak ele alınması beklenmektedir.

Bağlaçla ilgili anlaşma ile kabul edilmiş İngilizce bir sözlük hazırlanmıştır. Gelişmesinden sonra öbür dillerdeki sözlüklerle karşılıklı olarak düzenlemek üzere ISO Teşkilatına gönderilecektir. Sözlükte birçok bakımlardan B. 18.12/1962 Amerikan standartı baz olarak alınmıştır.

Amerika ve Kanada, anahat ve anahtar yuvaları için Britanya standartlarını (ISO inç standartı bakımından esas alınarak) kuvvetle desteklemektedirler.

Konferansta, mühendislikle ilgili genel konular, terimler, yanın hortumları bağlaçları ilk olarak ele alınmıştır. Bu konular yazışmalar yolu ile geliştirilecektir.

Britanya delegasyonu başkanı, Sir Stanley Harley, bu münasebetle yaptığı konuştada:

«Zamanın akışıyla, gayelerimizde, hissolunur derecede değişiklik göze çarpmaktadır. Son gayretlerimiz bir çok hırsılarda bizlere başarılı bir sonuç sağlamıştır. Bundan sonra görevimiz bu başarıyı yerinde ve yolunda kullanmak ve zamanla paralel olarak elde tutmak için vakit vakit tekrar gözden geçirilmek ve milletlerarası standartların daima gelişen kalibi içinde onu beslemektir» demiştir.

AMERİKA'DA

STANDARDİZASYON PROGRAMINA DEVLETİN KATILMASI

Standardlaştırmada kullanılan terimler – Standardlarda kabul edilen toleranslar – Müstehlik standardları

1922 yılından önce Tarım Departmanı ancak bir kaç nevi ürünü tasnif etmesini tavsiye etmişken, bu tarihten sonra yürürlükte olan eyalet tasnifleri esasına göre bazı kontrollerin yapılması şartı konuldu. Federal hükümet standardizasyon ve kontrol programlarını geliştirirken buna paralel programlar çeşitli eyaletler tarafından uygulandı. Eyaletler meyve ve sebze sanayiinin uzun yıllar içinde bocaladığı kötülüklerin bazlarını ortadan kaldırmak maksadiyle çeşitli ürünlerin tasnifi ve standardizasyonuna ait mevzuatı yapmağa başladılar.

New-York eyaleti standardizasyon için mevzuat koymakta ön ayak olmuştur. 1909 da bir kanun çıkararak eyalet içinde istihsal edilmeyen elma, armut ve şeftalileri hiç bir şahsin New-York eyaletinde yetiştiğinden diye satamayacağını ve markalyamayıcağını kabul etti. Bu kanun 1911 de ıslah edildi. 1913 de Montano ve Maine eyaletleri de buna benzer elma tasnifi esaslarını yayınladılar. 1914 de New-York eyaleti veni bir kanun yayınladı ve Massachusetts, Delaware, Connecticut ve California 1915 de elma tasnifi mevzuatı ile bunu izledi.

Öbür birçok eyaletler de 1919 dan önce elma ve diğer ürünler için kanun şeklinde olsun, nizamname şeklinde olsun tasnif esasları koydular.

Eyalet standardizasyonu hakkındaki ciddi çalışmalar Birinci Dünya Savaşından sonra başlamıştı. Çıkarılan kanunlar meyve, sebze ve diğer ürünlerin tasnif ve kontrolü için gereklili olan resmi standardların tesbiti için eyaletlere gerekli yetkiyi vermiştir.

Çıkarılan bu kanunların çoğu tarım komiseri veya marketing müdürü olan bir kişiye yetki verir. Bu memur meyve, sebze ve öbür ürünler için olduğu kadar bu ürünlerin ambalajları için de resmi standardları tesbit eder.

Meyve ve sebzelerin standardizasyonu için çıkarılan eyalet mevzuatlarının bütün masalını anlatmanın gereği yoktur. Şükadarını söylemek yeter ki Iowa eyaleti hariç, öbür eyaletler bu mevzuda bir veya daha fazla kanun çıkartmışlardır.

Piyasalar Bürosu ve Ürün Tahminleri Bürosunun yerini alan Tarımsal Ekonomik Bürosu 1922 yılından buyana standard-

ların yayımını artırmıştır. Söz konusu yıldan bu yana kuşkonmaz, karnibahar, kereviz, salatalık, marul, şeftali ve domatesin standardları yapılmış, kabak ve patatesinki yeniden gözden geçirilmiştir. Sonraki on yıl içinde her yıl ortalama altı yeni standard eklenmiş ve evvelce yayınlanmış olanlar yeniden gözden geçirilmiştir.

Standardlaştırmada kullanılan terimlerin bir örnekliği

Amerika Birleşik Devletlerindeki meyve ve sebze standardlarını kullanmak fırsatını bulan herkes standardlaştırmada kullanılan dilin büyük bir benzerlik ve bir örneklik gösterdigine şahit olacaktır.

Standardlaştırmada kullanılan dilin bir örnek olması gerek kontrollü yapanlar için gerekse meyve ve sebze sanayii için kolayca anlaşılmasını sağlar. Çeşitli mallara uygulansabile bir standardın ifadesinde kullanılan terimler diğer standardlarda da bir benzerlik gösterir.

Standardları formüle ederken tasnif faktörlerini sıralamak gereklidir. Renk, şekil, tazelik, kalılık v.s. gibi genel olarak

tarif edilebilen faktörler ilk önce tesbit edilir. Sonra da çürüme, donna v.s. gibi diğer kusurları olmadığı tesbit edilir.

Amerika Birleşik Devletlerinin meyve ve sebze standardları çok ayrıcalı ve çok teknik olduğu iddia edilerek eleştirlmiştir. Standardları mümkün olduğu kadar basit yapmak departmanın göreviydi. Ancak bütün nitelikleri taşımak üzere tesbit edilecek standardların da o kadar basit olamayacağı muhakkaktı. İzahat bakımından bir örnekliği kolaylaştırılmak için tasnif faktörleri mümkün olduğu kadar kesin olarak test edilmüştür.

Tarif edilen standardlar da, pratik olabilmesi için mecburen kendine has oluyordu. Bir alanın boyutunu vermek veya bir alana ekilecek nümunelerin yüzdesini tesbit etmek gibi bazı faktörler pek kolayca ve objektif olarak tarif edilebilir. Ancak renk, sağlamlık şekil gibi diğer faktörler genel olarak tarif edilebilir.

Amerika Birleşik Devletlerinde standardlarda kabul edilen toleranslar

Toptan ticaret için esas olarak tesbit edilen Amerika Birleşik Devletleri standardlarında başlıyan gelişmeler üzerine çeşitli standardlar için uygun genel toleranslar bulmak gerekiyordu. Standardizasyon uygulanmasında deneyi olmayanlar toleransa ihtiyaç bulunmadığını ileri sürmektedirler. Bu kişiler herhangi bir malın tasnif edildiği ve sevk için ambalajlandığı yeri görmelidirler.

Herhangi bir malın ticari maksatla hazırlanarak piyasaya sürülmüşinde masrafların en az olması için tasnif ve ambalajlananın çok hızlı yapılması ge-

rekir. Elma, şeftali, narenciye ve soğan gibi bazı mallar, genellikle, hareket eden kayışlar üzerinden geçer. Bu kemerler ilerledikçe kusurlu olanlar tasnifi yapanlar tarafından ayıklanır. Ancak böyle bir sistemle özellikle elma ve şeftalilerde bulunabilen ve çok küçük olan kurt delikleri görülmeliğinden tasnifi tam bir şekilde yapmak mümkün değildir. Bu sebeple de bazı kusurlu mallar ambalaj içeresine girmektedir. Bazı hadler dahilinde olmak üzere toleranslar kabul edilmediği takdirde standardda aranan şartlar yerine gelmemiş olur.

Malların nev'ine göre değişmekte beraber tolerans oranları yüzde beş-on arasındadır.

Müstehlik standardları

Amerika Birleşik Devletlerinde yaş meyve ve sebzelerin müstehlik standardlarının gelişmesi ve yayılması yeni sayılır.

Müstehliklerin iyi kaliteli meyve ve sebze almalarını sağlamak için ve ambalajcılığın süratle gelişmesi karşısında müstehlik standardları programına ilk defa 1946 yılında başlandı.

Vagon ve kamyonlarda toptan ticaret için hazırlanan ve geniş ambalajlar içinde bulunan yaş meyve ve sebzelerin yürürlükte olan standardları, bu malları alarak müstehlike dağıtmak üzere küçük ambalajlar içinde hazırlıယacak olanlar için uygun gelmiyordu. Toptan ticarette kullanılan ve Amerikan standardları esası üzerine geniş ambalaj kapları içinde ambalajlanan ürünler ikinci bir ayıklama ve ambalajlama yapmaksızın müstehlik tatmin edecek durumda değildir.

Müstehlik standardlarının geliştirilmesi bakımından yaş

sebzelerden önce patates ele alındı. Büyük araştırmaların sona patatesin müstehlik için tesbit edilen resmi standardları 1947 de yürürlüğe konuldu. Bu standardların yürürlüğe girmesiyle araciların müstehlik ihtiyaclarını daha iyi karşılayacak kalitede patatesleri göndereceği umuluyordu.

Bu standardların tesbit ve ilânından sonra Tarım Departmanına diğer ürünlerin müstehlik standardlarının da yapılması hususunda müräacaatlar oldu. Bu müräacaatlar üzerine ıspanak ve domates için müstehlik standardları tesbit edilerek 1948 de ilân edildi. O zaman danberi diğer sekiz sebze ve bir meyve için müstehlik standardları hazırlandı.

Müstehlik standardlarını diğer tip standardlardan ayırmak için alfabe sistemi kabul edildi.

Müstehlikler için malların tasnifinde aranan koşullar ile toptan ticaret için hazırlanan mallarda aranan koşullar genel olarak aynıdır. Ancak kusur toleransları ile diğer faktörler dâha azdır ve temizlik için aranan şartlar daha yüksektir. Böyle bir siyaset daha az çalışmayı gerektirdiğinden müstehlik standardların gelişmesini kolaylaştırmıştır.

Aynı zamanda bu usul, toptan satış standardlarına göre yetişen elemenlerin büyük bir gayret harcamadan müstehlik standardlarına göre malları tasinif etmelerine yardım eder.

Ürünleri ambalajlamada ve satışta müstehlik standardlarının kullanılması çok yaygın bir alan bulamadı. Başka nevi standardların tesbit ve ilâni dolayısıyle müstehlik standardlarının gelişmesinin yıllarca sürecegi sanılmaktadır.

NEWS FROM TSE

p. 8

Annual Program for 1963 of the First Five Year Development Plan has been published in Official Gazette dated 8th Feb, 1963.

In connection with work commenced on measures to be taken with respect to the foreign trade policy the duty of making decisions to make an adequately effective quality control is assigned to a committee to be formed under the chairmanship of the Standardization Directorate of the Ministry of Commerce.

The committee held its first meeting on the 15th Feb. 1963 with the participation of delegates from the Ministry of Agriculture, Ministry of Industry, Union of Chambers, TSE, IGEME, Foreign Trade Department, Domestic Trade Department and the Organization Directorate.

The main point on which the committee agreed was the necessity of completing the product standards as soon as possible and it was decided that procedures to be applied during the interim period should be studied, as early as possible.

FIRST QUARTERLY REPORT FROM TSE PERSONAL IN THE U.S.

p. 9

TSE personnel attended courses at various laboratories of National Bureau of Standardization and visited libraries and workshops and received instruction as to the working system and actually worked at various laboratories, between 1.10.1962 and 31.12.1962.

MEETING AT TSE

The meeting held at the Turkish Standards Institute, arranged on basis of a letter of the Ministry of Foreign Affairs related to the report prepared by Fahir Alaçam, our permanent delegate at the United Nations Organization, to study the draft standards for Unshelled Filberts, Unshelled Walnuts and Unshelled Almonds, prepared by the United Nations Economic Commission Experts group, lasted for three days.

At the end of the meeting a memorandum pointing out the differences between the properties of our unshelled filbert, walnut and almond products and the draft projects was prepared and it was agreed that one expert each from Ministry of Commerce and Ministry of Agriculture should also be present at the International Experts Group's meeting to defend our national interests.

It is also agreed that a proposal should be made to the Experts Group to take the Turkish Shelled Filbert Standard as a basis in their works on this subject since Turkey is the biggest exporter of shelled filberts.

PRIVATE SECTOR ASSISTS THE WITH PREPARATION OF THE LEATHER STANDARD

p. 10

Turkey's production of raw skins and leather carries great weight in respect to the country's domestic consumption and exportation as well as development of cattle breeding.

TSE, taking into consideration the complaints of the public about this branch of industry, gave priority to the preparation of standards concerning production, and also endeavored to make use of our experts and facilities in this respect, and submitted the draft standard prepared to such government and private establishments as Directorate of Industry of the Ministry of Industry, Sümerbank Leather and Shoe Industry, Society of Leather Chemists, Turkish Shoe Makers Federation, Turkish Union of Chambers, Chambers of Industry of Istanbul, Chamber of Industry of the Aegean Region, Chamber of Commerce and Industry of Ankara and Commercial Exchange of Istanbul for their comments.

It is known that the above mentioned institutions and organizations are studying the draft standard with care and carrying out tests and technical researches in relation with the subject.

In addition to that, it is learned that Turkish Leather Industrialists Association charged «Tiryakioglu Chemistry and Engineering Bureau» with the duty of importing the necessary literature and data to help TSE in formulating the final standard for leather to comply with world market conditions.

QUALITY CONTROL

p. 11

The phrase «quality control» or «control of quality» has in recent years become a figure of speech of many circles, including the academic, industrial, public and political. Therefore, it needs to be examined.

Any man who makes a purchase wants to know the quality of the product for which he is paying money, because he does not wish to pay more than the real value of the product. If the quality of a product is guaranteed, the buyer feels confident about his purchase and secure in the knowledge that he has not been fooled.

There are a number of methods to carry out quality controls, and history of some of these methods goes back as far as the birth of industry.

«Quality Control» may be defined as «the system of uniting the efforts of various groups to develop, maintain and improve quality in a manner to bring production and services to the most economical level furnishing full satisfaction for the consumer as well.»

Such a definition requires a dynamic system of quality control, as it has to take into consideration all the operations and phases related to the product between the initial idea and design and the time it is presented to the use of the consumer. For example, such factors as the type of feed given to the animal, the treatment of the animal by the shepherd, the insects and flies which hurt and spread around the wounds on the animals' skin, the professionalism of the Skinner in the slaughter house and the treatment the leather undergoes all effect the quality of the leather. Unless all these phases are kept under control, the final quality control cannot be said to be economical.

The control system applied by TSE voluntarily alongside the standards which are enforced by the Government will no doubt serve in the same way as the quality control systems applied in other countries.

INTERNATIONAL ELECTRONIC COMMISSION

p. 13

In this message to TSE's bulletin «Standard» the President of the International Electronic Commission (IEC) first explains the structure and the activities of IEC which was founded in 1904, as a world wide organization in the field of electricity. He goes on giving details explaining that to-day, including the Turkish Standards Institute, IEC embraces national committees of 36 different countries, that in the beginning IEC worked on uniform units, symbols and terminology to meet international requirements, then took up the classification of electric machinery and equipment. He proceeds to point out that, though in the beginning the activities of IEC was centered on energy engineering, after World War II, telecommunication and electronics became fields towards which the activities were extended. With the increased work, increased efforts of member countries and increased number of subjects, the staff of the central organization in Geneva had to be enlarged. To give an idea of the extent of this development he compares the budget figures for 1950 and the present which are 85000 Swiss Francs and 750000 Swiss Francs respectively.

30 MILLION TO BE SAVED IN TRANSPORTATION OF OIL

p. 15

Soya and cotton oil brought from the U.S. are transported in drums which cause an excess payment of 30 million liras due to the high cost of drums as well as the waste caused by packing in drums.

Mr. E. E. Petty, special consultant of American Soya Union, recently visited Turkey and studied the situation in

Istanbul and Izmir together with the representatives of Meat and Fish Association.

As a result of such activities it became apparent that Shell Petrol tankers in Beykoz could be used in transportation of oils, which will entail a saving in the amount of 30 million liras.

TURKISH STANDARD LEMONS AND ORANGES ARE WELL LIKED IN FOREIGN MARKETS

p. 16-17

On 18.2.1963 a meeting was held in Mersin Exchange to discuss the situation of our products as well as the measures to be taken in view of the enforcement of the standard for citrus fruits prepared by the European Economic Union Experts Group, having been made obligatory.

Representatives of Ministries of Commerce and Agriculture and the Turkish Standards Institute from Ankara and representatives of Citrus Fruit Exporters Union, Chamber of Commerce, Citrus Cooperative, İçel Gardeners Union, Cukurbilik, growers and exporters from Mersin attended the meeting.

At the meeting, the standard agreed upon by the European Economic Union was studied and provisions not complying with Turkey's conditions of production and exporting were pointed out and measures to protect our country's interests were discussed.

In the meantime results obtained from the first year of enforcement of Turkish standard for citrus fruit were reviewed.

On the 19th and 20th February the same group visited the packing house to study all phases of processing of the fruit before exportation.

After obtaining full information on export of citrus fruits it was agreed that a new type of box was necessary for oranges.

In the end it was agreed that in spite of difficulties encountered, the Turkish Standard for Citrus Fruits was the cause of better prices fetched for our fruits in foreign markets as compared to our rivals.

The meeting was completed after reaching agreement on the following :

1. Turkey's citrus fruits are much better than the fruits of our competitors as regards their biological properties.

2. As Turkey is far from consumer markets our early fruits mature during transportation, in consequence of which no artificial means are necessary to change their colours.

3. Turkey's fruits comply with the European Standard as regards, acid, sugar and juice contents even in early season.

4. The present classification of «Extra», Category I and II are adequate.

5. The grading system is adequate.

6. Acceptable defects for Category I and II should be revised.

7. Boxes used are adequate but the new type agreed upon should be added to these.

Growers and exporters, on the other hand, recommended the following :

1. It should be made obligatory for growers to spray their orchards and the government should assist them in procurement of necessary insecticides and equipment.

2. The same type of boxes should be used every where and a stock of these should be created. Furthermore, import of packing boxes should be allowed to ensure cleaner and cheaper boxes to be made locally.

3. The port authorities should employ qualified labour to handle citrus fruits supplied with rubber shoes and allow additional labour to be employed by exporters when necessary.

4. Separate holds should be provided in Turkish ships for citrus fruits where the conditions will not be detrimental for the fruit. In the case of foreign ships captains should be forced to undertake to provide such holds in writing on bills of lading.

This year's exports of citrus fruits amounted to 15.000 tons at this date and many letters were received to prove the appreciation shown towards our fruits.

STANDARD FOR PLIERS AND PINCERS

p. 18-19

Tools like pliers and pincers which are a cause of complaint by users had to be standardized to put an end to the irritation they cause.

The Machinery Preparatory Group took into consideration various aspects in preparation of the standard pliers and pincers such as the present situation of production, raw material procurement, possibilities of import.

The standard apply to all types of pliers and pincers, as they are classified according to the work they accomplish and the shape of their mouths.

The article goes on to give technical information about the standard prepared.

28TH GENERAL MEETING OF IEC

p. 20

The 28th annual meeting of the International Electro - Technique Commission shall be held in Venice between 26th May and 8th June.

At the meeting administrative, financial and technical matters concerning the commission shall be discussed.

The most important subject to be discussed will no doubt be the forming of new technical committees to extend the work of committees to cover branches of electricity which has not yet been taken up.

The subjects of primary importance on which the committees will work are :

Hydrolic Turbins
Standard Volts
Electric Stressing Apparatus
Wireless transmitters and receivers
Insulation materials
Internally Explosive motors
Wigh volts
Switches
Electronic Equipment Capacitors
Piezzo electric crystals.

ISO TECHNICAL COMMITTEES

p. 20

Activity reports of Technical Committees of the International Standardization Organization the number of which rose to 101 startet coming to TSE due to TSE having become a member of the ISO Council.

As a result of the activities of Technical Committees during 1962 the number of ISO recommendations increased to 256. It is expected that the figure will be 300 in 1963.

CONTROL OF AGRICULTURAL STANDARDS IN JAPAN

p. 21

The Japanese food stuffs, bewerages and agricultural products standards are prepared in compliance with the provisions of the Agricultural and Forest Products Standards Law.

Since the date of enforcement of the law in 1950 Standards for 48 products divided into 170 categories have been prepared. These standards were set up upon the request of the Ministry of Agriculture and Forestry and are enforced by the same ministry.

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

Elektrik hava hatları için
MESNET İZOLATÖRLERİ
(E tipi)
Nominal gerilim 1 kV'a kadar

TS

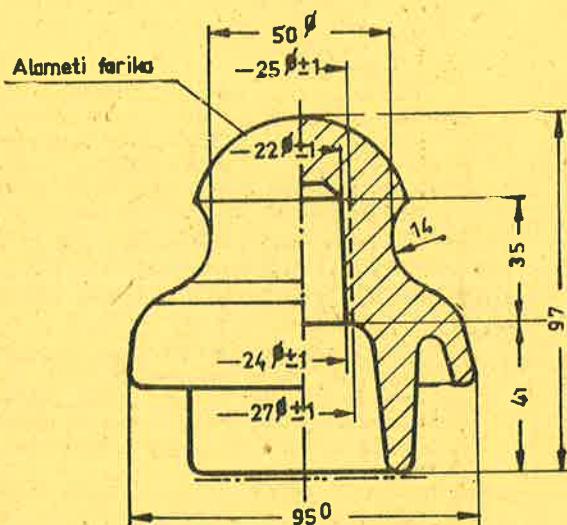
/1

UDK

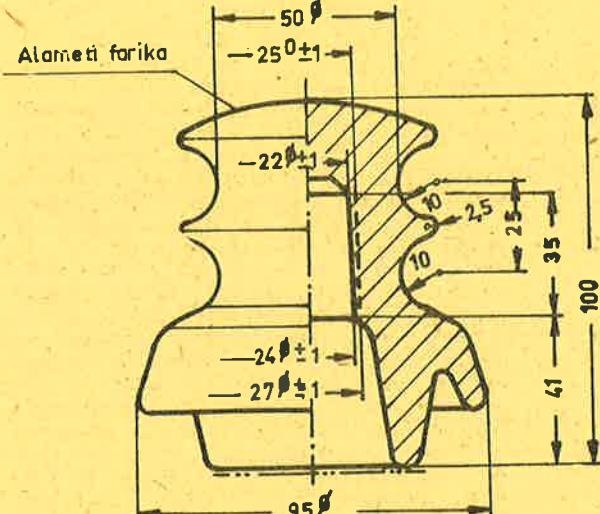
Şekil ve boyutlar tavsiye
məhiyetinde olup mm olaraq
verilmiştir.

TABLO:1

E 95 tipi mesnet
izolatörü

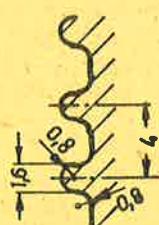

E 95/2 tipi mesnet
izolatörü

Kısa işaretli	Ortalama kırılma yükü Ton	Takribi ağırlığı kg
E 95	1,8	0,55
E 95/2	1,8	0,60

Tesbit yuvası-
nın vidası.

İşaretli yerler sırlanmamıştır.

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

**Elektrik hava hatları için
MESNET İZOLATÖRLERİ
(E 3 tipi)**
Nominal gerilim 1 kV'a kadar

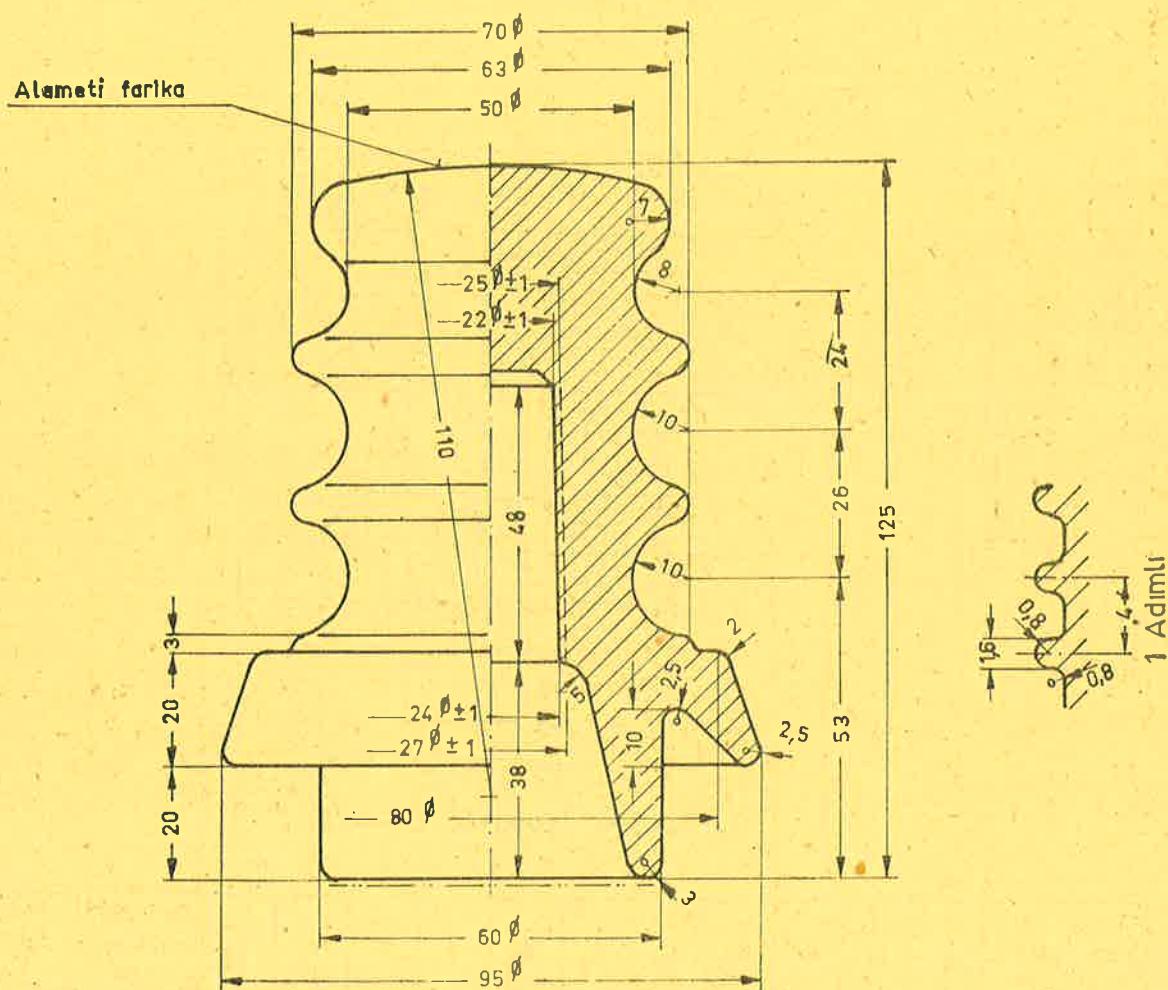
TS

/2

EUDK

**Şekil ve boyutlar tavsiye
mehiyetinde olup mm olarak
verilmiştir.**

TABLO:2

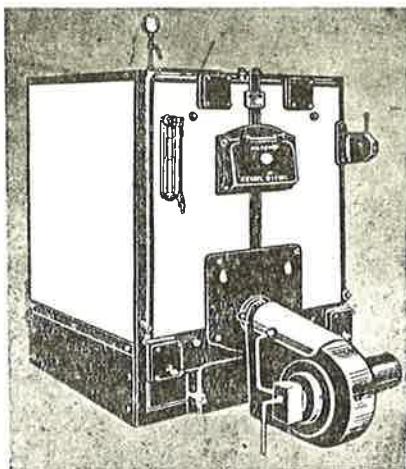
Mesnet izolatörlerinden
E 3/95 tipi Mesnet izolatörü

İşaretli yerler sırlanmamıştır.

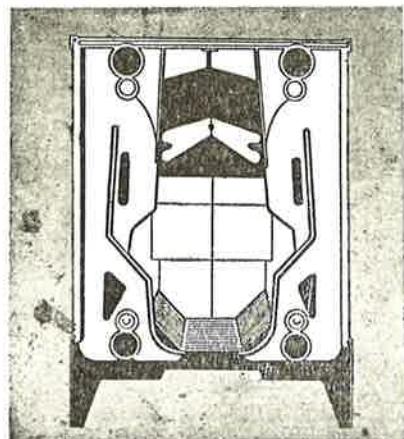
**Pişirilmeden önce
şekillendirme çeşitleri**

	<ul style="list-style-type: none"> — Döküm — Torna edilmiş — Presde şekil lenmiş (dış ölçüsü 30mm ve daha yukarı olan parçalar için) 	<ul style="list-style-type: none"> — Presde şekillenmiş (dış ölçüsü 30mmye kadar) — Yağ preslenmiş (1) — Yarı nemli preslenmiş (2) — Kuru preslenmiş (3) — Sırلانmaya hazır
Çap ve boyalar için nominal değerler	Kaba toleranslar	Orta toleranslar
	Ölçülen değerler İki taraflı $\pm$	Ölçülen değerler İki taraflı $\pm$
4	0,4	0,8
6 "	0,6	1,2
8 "	0,7	1,4
10 "	0,8	1,6
13 "	1	2
16 "	1,2	2,4
20 "	1,5	3
25 "	1,5	3
30 "	2	4
35 "	2	4
40 "	2	4
45 "	2,5	5
50 "	2,5	5
55 "	2,5	5
60 "	3	6
70 "	3,5	7
80 "	4	8
90 "	4,5	9
100 "	5	10
110 "	5,5	11
125 "	6	12
140 "	6,5	13
155 "	7	14
170 "	7,5	15
185 "	8	16
200 "	9	18
250 "	10	20
300 "	11	22
350 "	12	24
400 "	13	26
450 "	14	28
500 "	15	30
600 "	16	32
700 "	17,5	35
800 "	19	38
900 "	20	40
1000 "	2%	4 %

- (1) İçerisinde çok miktarda Titan oksit veya Titan bileşimleri bulunan sık dokulu porselenler ile ateşe dayanıklı hemen hemen saf Alüminyum, magnezyum ve zirkonyum oksitlerinden yapılmış porselenlere tatbik olunmaz.
- (2) İçerisinde Titan oksit veya diğer titan bileşimleri bulunan sık dokulu porselenler ile içerisinde çok miktarda Alüminyum oksit bulunan ve ateşe dayanıklı alüminyum, magnezyum ve zirkonyum oksitlerinden yapılmış porselenlere tatbik edilmez.
- (3) Daha ziyade killi maddelerden yapılmış sıkı dokulu sert porselenler ile içerisinde çok miktarda Alüminyum oksit bulunan maddelerden yapılmış porselenlere tatbik olunmaz.

B II OEL
busul Mazot Tipi
(10 İLA 20 m²)

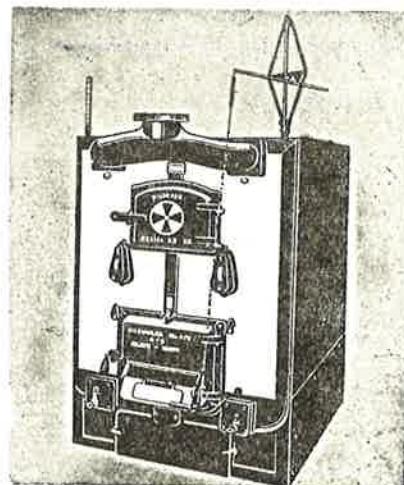
Döküm Radyatörlerden sonra, şimdi de...
Almanyanın en meşhur calorifer kazanı fabrikası
Eisenwerk Hilden
 PATENTİ ve İŞBİRLİĞİ İLE İMAL EDİLEN
 SICAK SU VE ALÇAK TAZYIKLI BUHAR İÇİN
Döküm Kalorifer Kazanları

DÜNYANIN HER TARAFINDA OLDUĞU GİBİ
 MEMLEKETİMİZDE DE
 SATIŞA ARZEDİLDİ

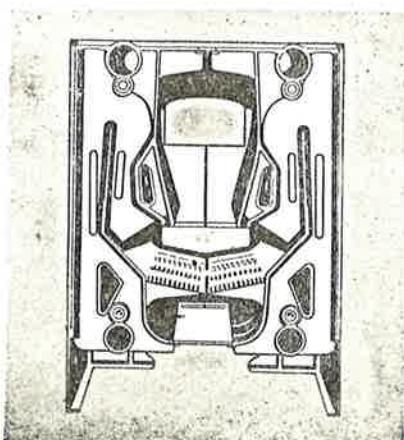
EN KÜCÜK YERE
 MONTE
 EDİLEBİLECEK
 ŞEKİLDE
 DÖKÜM DİLİMLERDEN
 MÜTEŞEKKİL

UCUZ
 UZUN ÖMÜRLÜ
 EKONOMİK
 KULLANIŞLI
 RAHAT
 YÜKSEK RANDIMANLI

B II SK
 Ünüt ve ber cine kömürü yakımıya elverişli
 (10 İLA 20 m²)

**TÜRK DEMİR DÖKÜM
 FABRIKLARI A.Ş.**

Sipariş ve Satış Merkezleri:

FER TİCARET Ltd. Şti.
 İstanbul, Galata, Fermerciler 90,
 Telefon: 49 17 62

MERKEZ TİCARET Ltd. Şti.
 Ankara, Ulus Meydanı, Koç Han,
 Telefon: 11 04 50

YAYINLARI

T.L.		T.L.	
TS. 1 — Yarı mamül elektrolitik bakır,	3	TS. 33 — Kum,	—
TS. 2 — Sert çekilmiş som elektrolitik bakır tel,	4	TS. 34 — Turunçiller,	32
TS. 3 — Örgülü bakır iletken,	3	TS. 35 — Yahtılmış iletkenlerde ve kab- lolarda kullanılan yalıticı ki- lifflar ve dolgu malzemesi,	2
TS. 4 — El iletlerinden kazmalar,	8	TS. 36 — Yahtılmış iletkenlerde ve kablolarla kullanılan kâğıt,	3
TS. 5 — Çelik çekic, varyoz ve baskular,	25	TS. 37 — Yahtılmış iletkenlerin muaye- ne metodu,	6
TS. 6 — Küçük su teçhizatından valfler (musluklar),	27	TS. 38 — Yahtılmış iletkenlerin yapısı.	8
TS. 7 — Pesel boru ve parçaları,	10	TS. 39 — Hazır yağlıboya	5
TS. 8 — Bergman boru ve parçaları,	16	TS. 40 — Elektrik iç tesisatında kulla- nilan iki kutuplu fış ve priz	7
TS. 9 — Stalpanzer boru ve parçaları,	15	TS. 41 — İç tesisatda kullanılan 250 Volt ve 10 ampere kadar elek- trik anahtarları	8
TS. 10 — Kir-döküm pis su boruları,	11	TS. 42 — Seftali	6
TS. 11 — Temper-döküm boru rakkorları (fitingler),	26	TS. 43 — Eldokusu Türk Hahları	14
TS. 12 — Kurşun akümlatör,	21	TS. 44 — Elektrik Ellâmbaları	5
TS. 13 — Kuru pil ve bataryaları,	10	TS. 45 — Rozas	4
TS. 14 — Kir-döküm düsey dökülmüş borular,	15	TS. 46 — Kontrplâk	4
TS. 15 — Kir-döküm muflu savurma dökülmüş borular,	15	TS. 47 — Kontrplâk nüümune alma ve muayene metodları	4
TS. 16 — Kir-döküm basıncı boru ve parçaları,	34	TS. 48 — Fındık	13
TS. 17 — Yarı sert çekilmiş som elektro- litik bakır tel,	4	TS. 49 — Yalıtkan serit	4
TS. 18 — Yumuşak çekilmiş veya tavlan- mış elektrolitik bakır tel,	5	TS. 50 — Busonlu sigorta	10
TS. 19 — Portland cimentoları,	—	TS. 51 — İğne yapraklı yapı kerestesi	8
TS. 20 — Yüksek fırın cûruf cimentoları,	—	TS. 52 — İğne yapraklı yuvarlak yapı ağaçları	4
TS. 21 — Beyaz portland cimentoları,	—	TS. 53 — Hasep nüümune alma ve mu- ayene metodları	16
TS. 22 — Melez bağlayıcı,	—	TS. 54 — Sabun	13
TS. 23 — Cimento nüümune alma metod- ları,	—	TS. 55 — Eylerde ve sanayide kulla- nilacak petrol endüstrisi si- vîlaştırılmış hidrokarbür tev- zi tüpleri	4
TS. 24 — Cimento teknik muayene me- todları,	—	TS. 56 — Ağaç tel direkleri	6
TS. 25 — Tras,	—	TS. 57 — Telgraf ve telefon hatlarında kullanılan porselen izo- lâtörler	—
TS. 26 — Traslî cimentoları,	—	TS. 58 — Floresan lâmba balastları	—
TS. 27 — Tras standardı kireç tozu,	—	TS. 59 — Tornavidalar	—
TS. 28 — Tras nüümune alma metodları,	—	TS. 60 — Pensler ve ker- petenler	—
TS. 29 — Tras teknik muayene metod- ları,	—	TS. 61 — Vida biçimleri (Formlar)	—
TS. 30 — İnşaat kireçleri,	—		
TS. 31 — İnşaat kireci nüümune alma metodları,	—		
TS. 32 — İnşaat kireci teknik muayene metodları,	—		